Az irat elektronikus iratról készített másolat

2021 MÁRC 22.

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK 67.
FOLAJSTROMSZÁM
KEZDOIRATON
Postán / Gyűjtőjegyen / Személyesen / E-mailen / Faxon
Érkezett: 2021 MÁRC 22.
PÉLDÁNY: ÍV:
MELLÉKLET: KÖZTÜK:
FOLAJSTRO
UTÓIRATON:

Alkotmánybíróság
1015 Budapest, Donáti utca 34-45.

Fővárosi Törvényszék útján

(Elsőfokú bíróság ügyszáma: 36.P.24412/2015/139)

TISZTELT ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG!

Alulírottak [redacted] ***Indítványozók)*** a jelen indítványhoz csatolt ügyvédi meghatalmazással (**1. számú melléklet:** ügyvédi meghatalmazás) igazolt jogi képviselőnk, Dr. Cseszlai János ügyvéd (1052 Budapest, Semmelweis utca 17. I. em. 3., e-mail: cseszlai@gmail.com) útján eljárva az **Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény** (továbbiakban: **Abtv.**) **27. §**-a alapján, a **30. § (1)** bekezdésében előírt törvényi határidőn belül az alábbi

a l k o m á n y j o g i p a n a s z t

terjesztünk elő **a Kúria Pfv.III.21.484/2019/12 szám alatt meghozott ítéletével**, a **Fővárosi Ítélőtábla 4.Pf.20.124/2019/16.** számú **részítéletével szemben.**

I. KÉRELMEK

Indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztenek elő **az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. § bekezdése alapján**, amelyben kérik a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az **Abtv. 43. § (1) bekezdésének alkalmazásával**

– állapítsa meg a Kúria Pfv.III.21.484/2019/12 számú ítélet és a Fővárosi Ítélőtábla 4.Pf.20.124/2019/16. alatt meghozott részítélet alaptörvény-ellenességét, és

– az **Abtv. 43. §-ának** megfelelően **semmisítse meg** a támadott Kúria ítéletet és a Fővárosi Ítélőtábla részítéletét, mivel ezek, mint az **ügy érdemében hozott** és a **bírósági eljárást befejező döntések az Indítványozók Alaptörvényben biztosított jogát sértik.** Indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket már kimerítették, illetve Indítványozók részére további jogorvoslati lehetőség nincsen biztosítva.

Indítványozók álláspontja szerint a **támadott ítélet és a részítélet rendelkezései az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésébe, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe, az Alaptörvény XXI. cikkébe; az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdéseibe, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseibe, valamint az Alaptörvény 28. cikkébe, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezménye 2. cikkébe, 6. cikkébe, 8. cikkébe és 13. cikkébe, valamint az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkébe ütköznek.**

A Tisztelt Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörét és illetékességét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára, illetve az Abtv. 27. §-ában foglalt rendelkezésre alapítjuk.

II. BEFOGADHATÓSÁG

Az Abtv. 52. § (4) bekezdése értelmében az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az Indítványozóknak kell igazolnia. Az alábbiakban igazolni kívánjuk jelen ügyben való közvetlen és aktuális érintettségünket, továbbá azt, hogy az alaptörvény-ellenes részítéletek vonatkozásában jogorvoslati lehetőségeinket már kimerítettük, valamint az, hogy ítéletet és a részítéletet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség áll fenn, továbbá alaptörvény-ellenes rendelkezései alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vetnek fel.

II/1. Az Indítványozók érintettsége

A fentieknek megfelelően előadjuk a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy törvényes határidőben előterjesztettük a felülvizsgálati kérelmet a Kúria részére a Fővárosi Ítélőtábla 4.Pf.20.124/2019/16. szám alatt meghozott részítéletével szemben.

Fővárosi Ítélőtábla 4.Pf.20.124/2019/16. szám alatt meghozott részítéletével az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítélet fellebbezett rendelkezéseit részben és akként változtatta meg, VII., VIII. es IX. rendű alperesekkel szemben előterjesztett kártéritesi kereset tekinteteben a VII. es IX. rendű alperessel szemben a keresetet elutasító, valamint a VIII. rendű alperes kárfelelősségenek fennállását megállapító rendelkezést – az elsőfokú perköltségre is kiterjedően – hatályon kívül helyezi, es ebben a keretben az elsőfokú

bíróságot a per újabb tárgyalására es újabb határozat hozatalara utasítja, míg egyebekben a rész- es közbenső ítéletet helybenhagyja.

A Kúria 2020.10.27. napján kelt és Indítványozók **részére 2021.01.21. napján kézbesített ítéletével a Fővárosi Ítélőtábla 4.Pf.20.124/2019/16. sz. részítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria megállapította, hogy az Indítványozók felülvizsgálati kérelme nem alapos.**

Álláspontunk szerint a Fővárosi Ítélőtábla részítélete és Kúria ítélete sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, az Alaptörvény XV. cikkét, az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdését, Alaptörvény XXI. cikkét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint az Alaptörvény 28. cikkét, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezmény 2. cikkét, 6. cikkébe, 8. cikkét és 13. cikkét, valamint az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkét a lentebb részletesen kifejtettek miatt.

II/2. A jogorvoslati lehetőség hiánya

Tekintettel arra, hogy a Kúria részítélete ellen fellebbezésnek nincs helye, ennek megfelelően Indítványozók az Abtv. 27. §-ában foglaltaknak megfelelően a Fővárosi Ítélőtábla részítélete vonatkozásában jogorvoslati lehetőségeit már kimerítették, illetve az részítéletekben foglalt alaptörvény-ellenes rendelkezések vitatására **kizárólag a jelen alkotmányjogi panasz útján van lehetőségük Indítványozóknak**. Előadjuk a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy a hivatkozott ítélettel és részítélettel szemben Indítványozóknak további felülvizsgálati kérelem benyújtására értelemszerűen nincsen lehetősége, így ilyen kérelem előterjesztésére nem is került sor.

II/3. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések:

Indítványozók tisztelettel előadják, hogy nem azt kérik az Alkotmánybíróságtól, hogy a jogorvoslattal nem támadható bírói határozatok által okozott jogsérelmet orvosolja és lényegében „szuperbíróságként" döntsön a peres felek közötti jogvitában.

Indítványozók azért kérik a Kúria ítéletének és Fővárosi Ítélőtábla részítéletének vizsgálatát és megsemmisítését, mert álláspontjuk szerint – a később kifejtetteknek megfelelően – a hivatkozott Kúria ítéletének és a Fővárosi Ítélőtábla részítéletének rendelkező része és az indokolása ***sérti az Indítványozók Alaptörvényben és az Emberi Jogok Európai Egyezményébe foglalt alapjogát***, *továbbá* ***alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet fel, tekintettel arra, hogy mind a részítélet, mind az ítélet súlyosan sértik Indítványozók tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való jogát.***

Fővárosi Ítélőtábla a 4.Pf.20.124/2019/16 sz. részítélet indokolásában az Indítványozók *„fellebbezésében írtakra figyelemmel kiemelte, hogy a szerződések mindegyike alkalmas volt joghatás kiváltására, valamennyi alapján bejegyeztek az ingatlan nyilvántartásba a vevők tulajdonjogát, ezáltal a szerződéssel elérni kivant gazdasági es jogi cél egyaránt megvalósult: az ingatlan a vevők tulajdonába került.* ***Az a körülmény, hogy az ingatlan*** *– bar e körülményre csupán [redacted]010. november 15-en elkészült szakvéleményé alapján derült fény –* ***mindvégig egészség károsító anyagokkal volt szennyezett, az ingatlan adásvételének nem volt akadálya. Ez a körülmény a szerződés érvényességet nem érintő, csupán az ingatlan rendeltetés szerű használatát, valamint forgalomképességet, illetve forgalmi érteket befolyásoló, ezáltal a teljesítés szerződésszerű voltának megítélésé, illetve a kárfelelősség körében értékelendő körülmény. Az 1949. évi XX. törvény (Alkotmány) fellebbezésben is felhívott 55. § (1) bekezdésé, a 67. § (1) bekezdése, valamint 74/D. § (1) bekezdése nem olyan konkrét jogszabályi rendelkezés, amely esetleges sérelme alkalmas lehet a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti jogszabályba ütközés megállapítására.*** *Az 1995. évi LIII. törvény – a fellebbezésben közelebbről meg nem határozott – rendelkezéseinek esetleges megsértése ugyancsak nem alkalmas a jogszabályba ütközés miatti érvénytelenség megállapítására. Elsősorban azért, mert e jogszabály meg nem volt hatályban az első szerződés – mint az érvénytelenségi láncot a felperesek álláspontja szerint megindító szerződés – megkötésekor. Másodsorban azért sem, mert önmagában az, hogy a jogszabály állami, illetve önkormányzati feladatokat ír elő a környezet vedelem terén, nem jelenti azt, hogy a környezetszennyezéssel terhelt ingatlanok adásvétele jogszabályba ütközne, meg akkor sem, ha az adott ingatlan eladója történetesen egy önkormányzat."*

Indítványozók álláspontja szerint az állam feladata többek között az emberi élet, az egészségeshez való jog, az egészséges környezethez való jog, a magán- és családi életét tiszteltben tartásának biztosítása és a tulajdon védelme is. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a *„környezetvédelemhez való jog [...] elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére. [28/1994. (V. 20.) AB határozat].* Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a környezethez való jog a környezet védelmére és az élet természeti alapjának fenntartására vonatkozó állami kötelességet jelenti. Ebben a tekintetben az *„alanyi jogok feladatát is jogalkotási és szervezési garanciákkal kell az államnak pótolnia"* (ABH 1994, 134, 139.).

Kimondta azt is, hogy a környezethez való jog tárgyából és dogmatikai sajátosságából az következik, hogy a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam nem csökkentheti, kivéve, ha ez más alkotmányos jog vagy érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. A környezethez való jog érvényesítése azt is megkívánja, hogy az *„állam a preventív védelmi szabályoktól ne lépjen vissza a szankciókkal biztosított védelem felé."* **Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy „a tilalmak és szankciók szigorítása nem elegendő: olyan megelőző biztosítékok is kellenek, amelyek a károkat ugyanolyan valószínűséggel kizárják, mintha a terület állami tulajdonban és természetvédelmi szerv kezelésében lenne" (ABH 1994, 134, 142.). Az Alkotmánybíróság értelmezéséből egyértelműen kitűnik, hogy az állammal, mint tulajdonossal szemben különös szigorú mérce került meghatározásra környezetvédelmi szempontból, mert lényegében az állami tulajdon nagy valószínűséggel kizárja a környezeti károk keletkezését.**

Indítványozók megítélése **szerint a környezetvédelemhez és az egészséges környezethez való jog érvényesülése tekintetében az igazságszolgáltatás azzal járul hozzá, hogy a környezetvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban értelmezve alkalmazza** és a bekövetkezett jogsérelem tekintetében hatékony jogorvoslatot nyújt a sérelem orvoslása érdekében. A Fővárosi Ítélőtábla részítéletében ezzel szemben olyan megállapítást tett, amely sérti az **Alaptörvényben és az EJEE-ben biztosított emberi élethez, egészséghez való jogot, az egészséges környezethez való jogot, a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot, valamint a tulajdon védelmét azzal, hogy egy súlyosan környezetszennyezett ingatlanra vonatkozó szerződéseket joghatás kiváltásra alkalmasnak minősít annak ellenére, hogy megállapította azt is, hogy az ilyen súlyos környezet szennyezés érinti az ingatlan forgalomképességét.** Alapvető szabálya jogrendszerünknek, hogy a környezetszennyezéssel érintett terület nem forgalomképes, így joghatás kiváltásra nem lehet alkalmas az ilyen ingatlan tulajdonjogának átruházására irányuló szerződés. **Indítványozók szerint ez nem szubjektív akarati kérdés, hanem objektív kategória.**

A környezetvédelem fontosságát már a szocialista állam is elkezdte felismerni: ezt támasztja alá az Indítványozók által a per során többször is hivatkozott 1976. évi II. törvény és az 56/1981. (XI.18) MT rendelet. Ezen jogszabályok szerint tilos a földet hulladékkal vagy más módon szennyezni. A szennyezett talaj veszélyes hulladéknak minősül. Az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták azt a körülményt, hogy **VII. r. alperes konkrét tevékenységével is előidézte a környezetszennyezést, amikor a tanácsi szervek képviselői a helyszínen a vegyi anyagokat tartalmazó hordókat kiborogatták** (1987-es és 1994-es talajvizsgálati szakvélemény). E körben az Indítványozók hivatkoznak a tanácsokról szóló 1954. évi X. törvény 3.§-ára, amely

szerint a Tanács a felsőbb államhatalmi szerveknek van alárendelve és ezek irányítása alatt áll; továbbá a 1971. évi I. törvény a tanácsokról, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 11/1971. (III. 31.) Korm. rendelettel preambulumára, amely szerint a tanácsok a Magyar Szocialista Munkáspárt elvi, politikai irányításával végzik munkájukat. Indítványozók álláspontja szerint a **Fővárosi Ítélőtábla jogértelmezése nincs összhangban az Alaptörvény szellemiségével, figyelemmel az Alaptörvény XXI. cikk (1) és (2) bekezdésére és az Alaptörvény P) cikkére**. A Fővárosi Ítélőtábla **az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, emiatt contra constitutionem vált a részítélete önkényessé és így az érintett felek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is okozta.**

Indítványozók álláspontja szerint sérti a tisztességes eljáráshoz való jogukat az is, hogy a több mint 8 évnyi elsőfokú eljárás (ez már önmagában jogsérelem), két ideiglenes intézkedés (majd azok hatályon kívül helyezése) után sem a Fővárosi Ítélőtábla, sem a Kúria nem vette figyelembe azon bizonyítékot, amelyet 1987-es szakvélemény, és az azt követő 1994. március 30. napján kelt talajvizsgálati szakvélemény [redacted] **1. oldala rögzíti, hogy az akkori tanácsi szervek képviselői a helyszínre látogatva mentesítették az ott talált vegyi anyagokat tartalmazó hordókat azzal, hogy tartalmukat földre borogatták. Sérti a törvény előtti egyenlőséget, az emberi méltóságot és a tisztességes eljáráshoz való jogot az, hogy a hasonló környezetszennyezési ügyben (Azbeszt-ügy) a Kúria maga állapította meg, hogy** *„a felróhatóság vizsgálata körében nem hagyható figyelmen kívül, hogy 1975-től már volt olyan jogszabály, amely az azbesztet rákkeltő anyagként tüntette fel, továbbá, hogy a perbeli időszakban az állami tulajdon dominanciája érvényesült, ezért az állam magatartásának megítélésénél a közjogi szerepét is értékelni kell." (Kúria tájékoztató - Pfv.I.20.474/2018. ügyben hozott döntésről). Objektív és köztudomású tény, hogy az* adott időpontban hatályos környezetvédelmi szabályok szerint a perbeli ingatlan szennyezettségében jelentős szerepet játszó toxikus anyagok (dioxin, pirkinsav, stb.) sokkal súlyosabb megítélés alá esik veszélyességi és egészségkárosító hatás szempontjából.

Sérti a részítélet és az ítélet indokolása az Alaptörvény 28. cikkét azáltal is, hogy ***„Alkotmány 55. § (1) bekezdése, a 67. § (1) bekezdése, valamint 74/D. § (1) bekezdését nem tekintette olyan konkrét jogszabályi rendelkezés, amely esetleges serelme alkalmas lehet a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti jogszabályba ütközés megállapítására."***

Indítványozók álláspontja szerint súlyosan alaptörvény-ellenes, hogy az egész jogrendszer alapját képező jogi norma sérelme nem minősül a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti jogszabályba ütközésnek. Indítványozók e körben hivatkoznak az

Alaptörvény T) cikkére, amely szerint Általánosan kötelező magatartási szabály az Alaptörvény az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Mindezekre tekintettel mind **a Fővárosi Ítélőtábla, mind a Kúria önkényesen figyelmen kívül hagyta a hatályos jogot, lényegében visszaélt saját függetlenségével és mind a Fővárosi Ítélőtábla, mind a Kúria a rá vonatkozó, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, emiatt contra constitutionem vált a részítélete és az ítélet önkényessé és így az érintett felek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is okozta.**

A Kúria ítélete Indítványozók álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XV. cikkét, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és az Alaptörvény 28. cikkét azáltal, hogy a saját gyakorlatával szemben elmulasztotta figyelembe venni, hogy ***„a perbeli időszakban az állami tulajdon dominanciája érvényesült, ezért az állam magatartásának megítélésénél a közjogi szerepét is értékelni kell."*** Elmulasztotta a Kúria azt is figyelembe venni, hogy a környezetkárosító tevékenység a Magyar Állam érdekében folytatott tevékenység következménye: a perhez csatolt levéltári anyagok közül az Indítványozók hivatkoztak az **1955.05.07-én kelt Kereskedői Áruforgalmi Iroda levélére, amelyben az azóta már megszűnt állami vállalt közölte, hogy [redacted]ula kisiparos által gyártott cikkekre export kötésük van, így népgazdasági érdekből szükség van ([redacted]a) iparengedély felfüggesztése ügyében 8 nap haladékra, és az Iroda ezen idő alatt meggyorsítja azokat a munkálatokat, melyek lehetővé teszik a fontos export érdekből ideiglenesen más kerület folyó gyártást az iparengedély eredetileg engedélyezett kerületében folytatható legyen.**

Ezzel a Kúria megsértette Indítványozóknak az Alaptörvény XV. cikkében biztosított törvény előtti egyenlőségét, hiszen más hasonló környezetszennyezéssel kapcsolatos kártérítési ügyekben az állam magatartásának megítélésénél a közjogi szerepét értékelni kell, azonban az Indítványozók ügyében egyik eljáró bíróság sem tette ezt meg. Márpedig az tény, hogy a **kommunizmus alatt a népgazdasági érdek az egyenlő volt az államérdekkel**. Mindezek alapján a Kúria a becsatolt bizonyítékokat figyelmen kívül hagyva az **Indítványozókkal szemben eltérő jogi mérce szerint ítélkezett, az ítélete indokolása erről említést sem tesz, így emiatt az ítélet olyan szinten vált önkényessé, amely nemcsak a törvény előtti egyenlőséget sérti, hanem az Indítványozók tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát is.**

Indítványozók álláspontja szerint a **Fővárosi Ítélőtábla részítélete és Kúria ítélete megsértette Indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében és a EJEE egyezménye 13. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogát**

azáltal, hogy a megjelölt kifejezett jogi norma ellenére **nem nyújtottak hatékony jogorvoslatot az Indítványozókat ért jogsérelem orvoslására.** E körben Indítványozók ismételten hivatkoznak a Kúria fentebb hivatkozott gyakorlatára miszerint szerint Indítványozók szerint *a perbeli időszakban az állami tulajdon dominanciája érvényesült, ezért az állam magatartásának megítélésénél a közjogi szerepét is értékelni kell.*

Indítványozók megítélése szerint **az azonos jogvédelmi szint elvével** *[61/2011. (VII. 13.) AB]* összhangban az **EJEE 8. cikke és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése alapján Indítványozóknak joga van arra, hogy magán- és családi életét tiszteltben tartsák.** Az EJEB gyakorlata alapján súlyos környezetszennyezés sértheti az érintettek magán- és családi életét *(Case of Lopez Ostra vs SPAIN, 51.)* Az ügyben megállapítható, hogy a súlyos környezetszennyezés elsődlegesen a népgazdasági érdekből és állami tulajdonban lévő ingatlanon exportra termelő magánszemély tevékenysége okozta, másodsorban az államhatalom helyi szerveinek képviselő, amikor a vegyi hordókat kiborogatták (1987-es szakvélemény). Indítványozók megjegyezni kívánják, hogy a környezetszennyező állapot a mai napig fennáll, és a vertikális és horizontális kiterjedését az érintett hatóságok a mai napig sem mérték fel pontosan.

Indítványozók álláspontja szerint a részítélet és az ítélet sérti az Emberi Jogok Európai Egyezménye 2. cikkét, 6. cikkét 8. cikkét, valamint az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkét is azáltal, hogy *„a IV. rendű alperes Magyar Állam közvetlen kártérítési felelőssége a perbeli esetben nem vethető fel."* A Kúria szerint ebből a szempontból lényeges, hogy az állam jogszabályokban meghatározott feladatait az általa létrehozott jogi személyiséggel és önálló felelősséggel rendelkező szervein, intézményein keresztül valósítja meg, így ezek a szervek, intézmények esetleges károkozásukért maguk felelnek. Az állam közvetlen felelőssége csak kifejezett jogi norma alapján merülhet fel. **Indítványozók álláspontja szerint a Magyar Állam magánjogi felelőssége nem csupán az 1976. évi II. törvény 46.§-a és a Ptk. 345.§-a alapján áll fenn azért, mert 1955-1979 között teljes mértékben figyelmen kívül hagyta az egyének érdekeit és a népgazdaság érdekeivel (az államérdekkel) szemben, majd a környezetszennyezésről való tudomásszerzést követően elmulasztott a hatékony állami intézkedések megtételét a környezetszennyezés megszüntetése érdekében és nem nyújtottak hatékony tájékoztatást a környezeti károk felszámolásáról sem: mindezen körülmények megalapozzák a Magyar Állam felelősségét az 1993. évi XXXI. tv. alapján az Emberi Jogok Európai Egyezménye fentebb hivatkozott rendelkezései következtében.**

Indítványozók álláspontja szerint a fentiek alapján mind a Fővárosi Ítélőtábla részítélete, mind a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, az

Alaptörvény XV. cikkét, az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdését, Alaptörvény XXI. cikkét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint az Alaptörvény 28. cikkét, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezménye 2. cikkét, 6. cikkébe, 8. cikkét és 13. cikkét, valamint az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkét, továbbá jelentős alkotmányossági kérdést vet fel az, hogy sem Fővárosi Ítélőtábla, sem a Kúria nem tekinti a jogrendszerünk alapját képező, alanyi jogot biztosító alkotmányi rendelkezéseket olyan jogi normának, amelynek közvetlen és súlyos megsértése a semmisség jogkövetkezményét vonná maga után, és ezzel a jogellenes állapotot legalizálja.

Fentiekre tekintettel megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság *hatásköre* a részítélet és az azt hatályában fenntartó Kúriai ítélet rendelkezéseinek alkotmányossági felülvizsgálatára az Abtv 27. §-ában foglalt rendelkezésre tekintettel *fennáll,* mivel az ügy érdemében hozott döntés **Indítványozók Alaptörvényben biztosított jogát sérti és a jogorvoslati lehetőségeiket már kimerítették, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasza befogadható.**

III. Az Indítványozók kérelmében foglaltak részletes indokolása

III/1. TÉNYÁLLÁS

A [redacted]ti ingatlan 1950. május 2-ától képezte a IV. r. alperes tulajdonát, az ingatlan akkor szántóföldként szerepelt a telekkönyvben. 1967. július 14-en jegyeztek be ezen ingatlan kezelőjeként a Budapest XX. Kerületi Tanács VB Házkezelési Igazgatóságát, a Budapesti XIX., XVIII., XX. Kerületi Ingatlankezelő Vállalat jogelődjét. 1954. augusztus 19-en [redacted]ártási engedély kiadása iránti kérelmet terjesztett elő. A kérelem purinsav, pikrinsav és szalalkáli étkezési célra, kizárólag a Kereskedői Áruforgalma Iroda részére való előállítására vonatkozott.

A Budapest XX. Kerületi Tanács VB III. Iparosztálya 1954. december 10-en [redacted]vi ipar – szabad ipar Budapest XX. kerület területén való gyakorlására az iparigazolványt kiadta. A gyártási engedélyt megadta. [redacted] Budapest XX. Kerületi Tanács VB IV. Ipari Osztálya.

[redacted]vegyipari tevékenységet a perbeli, jelenleg a felperesek tulajdonát képező ingatlanon folytatta 1955-től haláláig, 1979. december 10. napjáig. [redacted]yipari tevékenységgel kapcsolatban 1955-től több alkalommal panasz

bejelentések érkeztek a Kerületi Tanács Végrehajtó Bizottságához a szomszédoktól, mert észleltek a kút vizének, valamint a levegőnek a szennyezettséget.

1955. június 11-en az üzem környezetében lakó 23 személy tiltakozott a vegyi üzem működése ellen azzal az indokolással, hogy a vegyi üzem megrontja, mérgezi a levegőt, veszélyes mind a lakokra, mind pedig a háziállatokra es növényzetre egyaránt. A szomszédok kiskorú gyerekei állandó veszélynek vannak kitéve. Ismételten tiltakoztak a szomszédságban lakók az üzem további működése és telepengedély megadása ellen.

[redacted]án szomszéd 1958. szeptember 3-án is írásban ismetelt panaszt tett, amelyben arra is hivatkozott, hogy a tudomása szerint ezen a területen városrendezési okok miatt ipari üzemet telepíteni nem is szabad, ennek ellenére azóta is itt működik és nem csak a levegőt, de a talajvizet is fertőzi, a szabadon kieresztett ártalmas folyadékok a talajban kiszivárogtak és a panasztevő udvarában levő kútban is azt sárgás színűre festette, így nem csak ivásra, de mosakodásra, mosásra is alkalmatlanná tette. A XX. kerületi Tanács VB Műszaki Osztálya 1980-ban felmérte az ingatlant, a felvett jegyzőkönyv szerint az ingatlanon egy lakás és egy raktár volt, az épület földszintes, alá pincézetlen, rossz állapotú, az épület felújítása nem gazdaságos, szanálása javasolt; amíg a kiürítésre sor nem kerül, a használaton kívüli raktár lezárását javasolta a szakértő, mert az emberi tartózkodásra veszélyes. A felméréskor készültek fényképek és helyszínrajz is.

1981. május 15-en megjelent a XX. kerületi Tanács VB Igazgatási Osztályán [redacted] aki megjelölte néhai férjé törvényes örökösét, és tudomásul vette, hogy a helyiséget kiürítve át kell adnia.

A Budapest XX. Kerületi Tanács VB Igazgatási Osztálya az 1981. június 3-án kelt I/1782/81.számú határozatában felhívta néhai [redacted]a örökösét és özvegyet, hogy a helyiséget 1981. június 3-ig bocsátsák a XX. kerületi elhelyező hatóság rendelkezésére. [redacted]ellebbezése miatt Budapest Fővaros Tanács VB Igazgatási Főosztálya a teljesítési határidőt 1981. szeptember 30-ára változtatta. Az örökösök a kötelezettségüknek nem tettek eleget többszöri felszólításra sem. 1981. november 4-én pályázatot hirdettek a perbeli ingatlanon lévő, 93 m^2 alapterületű, megüresedett műhely helyiségre, amely a Magyar Állam tulajdonában a Budapesti XIX., XVIII., XX. Kerületi Ingatlankezelő Vállalat kezelésében állt. A Fővárosi XIX., XVIII. es XX. kerületi IKV. 1985. december 19-en értesítette a Fővárosi XX. kerületi Tanács VB Műszaki Osztályát, hogy ezen az ingatlanon egy vegyipari műhely van a lakóépülettel összeépítve. A Fővárosi XX. kerületi Tanács VB Műszaki Osztálya 1987. február 10-én átiratot irt a XX. kerületi Tanács VB Igazgatási Osztályának az elrendelt kiürítés elmaradása miatt a vegyipari műhely kiürítésének hatósági úton való kikényszerítésé érdekében, azzal, hogy **a kiürítéshez az Igazgatási Osztály segítséget**

biztosit, ennek azonban a pénzügyi kihatásait nem tudja vállalni; jelezte továbbá, hogy „a területen nagy mennyiségű mérgező es robbanó vegyület található". (Megjegyezni kívánjuk, ha figyelembe vesszük az 1993-as eladást és az 1987-1993 közötti időszakra vonatkozó árkülönbséget, a pénzügyi kihatás mértéke kb. 1.000.000,- Ft lehetett volna, viszont ebben az átiratból nyilvánvaló, hogy ekkor már a becsült érték valójában sokkal magasabb volt, mivel 1987-ben kb. 1.000.000,- Ft-ot a XX. kerületi Tanácsnak rendelkezésére kellett volna állnia pénzügyi fedezetnek, ha ekkora költség mellett meg lehetett volna szünetetni a környezetszennyezést – NYILVÁNVALÓ, HOGY A KÖRNYEZETMENTESÍTÉS KÖLTSÉGE MÁR EKKOR IS SOKKAL MAGASABB VOLT).

1987. október 15-én a Fővaros XX. Kerületi Tanács VB Műszaki Osztálya vállalkozási szerződést kötött a [redacted] alatti ingatlan veszélyes hulladék mentesítésére, amely kiterjedt az ingatlanon göngyölegekben elhelyezett veszélyes hulladékok összegyűjtésére és elszállítására. A szerződés szerint a munkálatok célja az ingatlanon az eddigiek során megtalált környezetszennyező, mérgező, tűz- es robbanás veszélyes, egészségre ártalmas veszélyes hulladékok eltávolítása, valamint szakszerű ártalmatlanítása annak érdekében, hogy ezek a veszélyes hulladékok további szennyezést ne okozzanak, az ingatlan hasznosításában a környezetre, valamint az ott dolgozókra, a későbbi lakókra veszélyt ne jelentsenek. A szerződés 2.3. pontja szerint a vállalkozó a munkája során a telephelyen meglevő és idő közben lebontott épületekben található összes veszélyes hulladékot elszállítja tekintet nélkül azok minőségére. Az elszállítási kötelezettség nem vonatkozik a tönkrement göngyölegekből kiszűrődött és kimosódott veszélyes hulladékokra, amelyek az időközben mások által elvégzett épületbontás és egyéb tevekénység során sittel és egyéb törmelékkel összekeveredett. A szerződés pincéről nem tett említést.

A Fővaros XX. Kerületi Önkormányzat VB Műszaki Osztálya 1988-ban kötött szerződést Földmérő es Talajvizsgáló Vállalattal a talaj szennyeződési vizsgalatok elvégzésére, ennek során 35 helyen vett fúrási minták alapján megállapítottak, hogy a perbeli telek egy részé veszélyes hulladékkal szennyezett. Ez a vizsgalat toxikus nehéz fémek, kémhatás, fajlagos vezetőképesség és ökotoxikológiai mérésekre terjedt ki. A területről készített helyszínrajzon rögzítették a szennyezett terület akkori határait. A Földmerő és Talajvizsgáló Vállalat 1988 decemberében kelt szakvéleménye az előzmények között leírja, hogy 1987. november 9-én helyszíni szemlét tartott a szakértő a Budapest XX. Kerületi Önkormányzat VB Műszaki Osztálya ügyintézőjével, ahol az ügyintéző elmondta, hogy a területen kisiparos részletesen nem ismert vegyipari tevekénységet folytatott, halála után visszamaradó berendezések, vegyszerek szétszóródnak, a területen szándékos rongálás nyomai is fellelhetők voltak, később

részben azonosítható, részben felirat nélküli üres, illetve vegyszerrel teli üveg- es fém göngyölegeket elszállíttattak. A szemle idején az üzemépületek részben elbontott, vagy igen romos állapotban voltak. A szakvélemény leírta, hogy az 1. számú épület (feltehetően a gyártó műhely) padozatán találtak vegyszernyomokat, a talaj vegyszert nem tartalmazott, de feltehetően szennyezett az 1. épület melletti kb. 1,5 méter mély szikkasztó. A telek felső harmada kertészeti, míg a [redacted] felőli harmada előkert hasznosítású volt, ezeken az ingatlan részeken szennyezés nyomai nem voltak felismerhetők. Az 1988 őszen tartott helyszíni szemlén további állagromlást tapasztaltak, a melléképületek egy részét teljesen elbontották, a szabad talaj felületet a növényzet sűrűn benőtte, a vegetációt károsító anyag jelenléte a talajfelszínen nem volt tapasztalható. A szakvélemény szerint a technológiai szennyezés a telek középső harmadában, utólagos vegyszer-szétszóródás a telek bármely pontján valószínűsíthető, a szennyeződés óta évek teltek el, amely idő alatt a közvetlen károsító hatású, vízoldható anyagok már teljesen bemosódhattak, és a jó vízlevezetésű homoktalajon keresztül a talajvízbe juthattak. A szakértő a talaj szennyeződés mértékének megítélését toxikus nehézfémek, a vegyszer-szétszóródás, elfolyás vonatkozásában a kémhatás, illetve az összes oldott szervetlen sótartalmat indikáló fajlagos vezetőképessé, illetve ökotoxikológiai tesztek eredményeire alapozta. Mindezen elvégzett vizsgálat eredményeképpen a szakvélemény rögzítette, hogy a telek diffúz, ipari eredetű szennyezettsége állapítható meg, az ingatlan valamennyi részében a szennyeződés fellelhető; a talaj szennyeződés mértéke azonban csak az 1. számú épület közvetlen környezetében érté el azt a mértéket, amely alapján a talaj veszélyes hulladéknak tekinthető. Az 1. számú épületnél vett minták mind a nehézfém-tartalom, mind az ökotoxikológiai hatás vonatkozásában meghaladta a veszélyesség kritériumaként alkalmazott határértéket, a fa fészer padozata is a veszélyességi merteket meghaladóan szennyezett volt.

A szakértő a mérési eredmények alapján öt különböző mértékben szennyezett területet írt le, a veszélyességi mértéket meghaladó szennyezettséget állapított meg az 1. számú épület és a fa fészer környezetébe és a szikkasztónál. A szakvélemény a talaj szennyezettségének csökkentése érdekében javasolta, hogy a veszélyes hulladéknak tekintendő épületrészeket, az ezek környezetében 0,5 méter mélységben kitermelendő erősen szennyezett talajt, valamint a szikkasztó felszámolása során felszínre kerülő anyagokat, talajt el kell távolítani; **célszerű elvégeztetni ezen hulladékkeverék hatósági veszélyességi osztályba való sorolását.** A szakértő rámutatott, hogy mivel az ingatlant kertes családi ház építése céljából kívánják értékesíteni, nem hagyható figyelmen kívül a talaj nehézfém szennyezettsége sem, ezeken a területeken szükségesnek tartották a talajcsere elvégzését 0,5 méter mélységben azzal, hogy a kitermelendő talaj szennyezettségi mértéke nem haladja meg a veszélyes hulladékszintet. A szakértői vélemény javasolta az érintett hatóságok bevonásával

egyeztető tárgyalás összehívását. 1991. szeptember 1-jén hatályba lépett az egyes állami tulajdonban levő vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonba adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény, amely alapján az ingatlan a Budapest XX. Kerület Nyugotszenterzsébet-Soroksár Önkormányzat tulajdonába került.

A bejegyzett kezelő változatlan maradt. 1992 februárjában a II. rendű alperes, a szomszédos ingatlanok tulajdonosa vételi ajánlatot tett a perbeli ingatlanra.

A Budapest XX. Kerület Nyugotszenterzsébet-Soroksár Önkormányzata a [redacted].-től szakértői véleményt rendelt. Ez a szakértői vélemény mar nem lelhető fel, de a szakértői véleményre támaszkodó iratok alapján megállapítható, hogy 1992. április 6-an Pesterzsébet és Soroksár Önkormányzata Polgármesteri Hivatal Építési Osztálya a talaj szanálási munkainak költséget a szakvéleményre alapítva 1.873.500 Ft-ban állapította meg azzal, hogy szükséges 15 m^3 föld kitermelésé es 600 m^3 föld visszatöltése.

1992. március 25-én a [redacted]elephelyén felvett jegyzőkönyv rögzítette, hogy a telken található vegyszer-maradékot a XX. Kerületi Tanács VB elszállíttatta, majd a terület szennyezettséget a Földmérő es Talajvizsgáló Vállalattal megvizsgáltatta. A XX. Kerületi Polgármesteri Hivatal a telket értékesíteni kívánja, ezért a terület szanálását tervezi. Rögzíti a jegyzőkönyv, hogy a [redacted]gálata és az 1988-as felmérés és ellenőrző vizsgálat alapján határozható meg a jelentősen szennyezett mennyiség, amit a [redacted]déklerakó helyén kell elhelyezni. A kitermelt talaj többi részét törmelék lerakón helyezik el. **A telepről történő talajkitermelés után a területen ellenőrző vizsgalatokat kell végezni.** A vizsgalatokat 50 fúrási ponton vett, tízesével, átlagmintát képézve kell elvégezni.

Az ellenőrző vizsgalatok eredményét tartalmazó szakvéleményt az érintett szakhatóságok jóváhagyására meg kell küldeni. A II. r. alperes kérelme alapján a Budapest XX. Kerület Pesterzsébet-Soroksár Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Vagyongazdálkodási Osztálya javasolta, hogy a szakvélemény beszerzésére jelöljek ki a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőséget, így a vevő a szakvéleményt bármely céggel elkészíttetheti, ami csak a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség jóváhagyásával válik érvényessé. II. r. alperes kérte a Tanács Pénzügyi VB-től az ettől való eltérés lehetőségét azzal, hogy a kitermelés után az illetékes szakhatósággal jóváhagyatja a talajcserét. Ezt az illetékes önkormányzat engedélyezte.

A II. r. alperes és Budapest XX. Kerület Pesterzsébet-Soroksár Önkormányzata között 1993. november 30-áan létrejött az adásvételi szerződés a perbeli ingatlan tekintetében. A szerződés a Budapest XX. Kerületi [redacted]pterületű,

belterületi ingatlan forgalmi érteket 1.900.000 Ft-ban jelölte meg. A szerződés 3. pontjában a felek megállapítottak, hogy az ingatlan talaja szennyezett, a célszerű hasznosítás ezért termőföldcserét tesz szükségessé. A 4. pontban a vevő, II. r. alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a környezet szennyezés megszüntetésére a saját költségen szakvéleményt készített és azt a Közép-Duna-völgyi Környezet védelmi Felügyelőséggel jóváhagyatja, a jóváhagyott szakvélemény alapján az ingatlan mentesítését, a termőföldcserét saját költségen elvégezteti, e szerződés aláírásától számított legrövidebb, de legfeljebb 6 hónapon belül. Az elszállított föld mennyiségéről a veszélyes hulladéklerakó telep átvételi igazolását be kell csatolni. Az 5. pont értelmében a felek a vevő fenti kötelezettségére tekintettel az ingatlan vételárat 100.000 Ft-ban jelöltek meg. A 6. pont rögzíti, hogy az eladó a tulajdonjog ingatlan-nyilvántartási átírásához akkor járul hozza. ha a vevő külön nyilatkozattal, a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség jóváhagyását igazolja. A szerződés alapján a szerződés aláírását követően jogosult volt a II. r. alperes az ingatlan birtokába lépni, szedni az ingatlan hasznait és viselni a vele járó terheket.

A II. r. alperes cége 1994. május 25-én vállalkozási szerződést kötött a [redacted] engedélyezett 2000 m3 szennyezett föld átvételen belül 54 m3 nehézfémmel szennyezett talaj beszállítására a vállalat és a [redacted]. között létrejött szerződés keretében az [redacted] rozója VI. kazettájába. Rögzíti a vállalkozási szerződés, hogy a [redacted] perbeli ingatlan környezetszennyezéséről szakvéleményt készíttetett, amely szerint a szennyezett talaj kommunális hulladéklerakó telepen elhelyezhető külön deponálva. A felek a szennyezett talaj elhelyezési díjat 2.000 Ft/m3-ben határozták meg. Az 1994. május 18-án kelt a [redacted], valamint a [redacted] Rt. vállalkozási szerződése, amely körülbelül 2000 m3 olajjal szennyezett föld átvételére, ártalmatlanítására vonatkozott. A felek megállapodtak abban, hogy a tevékenység elvégzésének díja 2000 Ft/m3, ami a szállítási költséget nem tartalmazza és Áfa nélkül értendő.

A II. r. alperes az A[redacted] szerzett be szakvéleményt, ami 1994. március 30-án kelt. A szakértő 1994. március 9-én tartott helyszíni szemlét és mintavételezést, a helyszínvázlaton a korábbi feltárásokat megjelölte. A Kisszövetkezet a mintákat megvizsgáltatta, a talajt szabványosan vizsgálták higany és ólom tartalomra és megállapítottak, hogy a vizsgalati eredményeikkel összhangban vannak a korábbi eredmények. Az A[redacted]kezet értékelésének alapja a Környezetvédelmi Főfelügyelősség 1993. áprilisi ajánlásának megfelelően az un. Holland jegyzék és a Kloke szerinti határérték táblázat. A szakvélemény szerint a szennyezett talaj a vizsgálatokkal elhatárolható, a fúrásos vizsgálatok a mélység növekedésével rohamosan csökkenő szennyeződést mutattak ki, a talajvíz akkori állapotában mar nagy

valószínűséggel nem szennyezett. A szakvélemény a területet a Holland jegyzek szerinti „B" osztályba, a Klóké szerinti „2"-es számba (házi- és kiskertek) sorolta, az [redacted] gált szennyezett gócokban vett minták e határértékeket sehol sem haladták meg, ezért a vizsgált talajt nem minősitették veszélyes hulladéknak. Az [redacted] et a kezelendő talajzónákat rajzon jelölte, azok felületét 107,7 m2-ben, a szennyezett talaj térfogatát 54 m3-ben határozta meg, a térfogat számítása során a felszíni 0,5 méteres vastagságot vette figyelembe. E szakvélemény értelmében a helyszínvázlaton megjelölt négy egymástól elkülönülő szennyezett gócban talajcserés talajmentesítést kell elvégezni, a gócokban legalább 0,5 méteres felszín alatti mélységig kell kitermelni, a kitermelt szennyezett talajt kommunális hulladéklerakó telepen lehet elhelyezni a lerakón belül külön deponálva, de a szennyezett talaj a tárgyi ingatlanon képzett vízszigetelt depóniába is elhelyezhető a Földhivatal értesítése és az **elsőfokú környezet védelmi hatóság jóváhagyása mellett**. Pincéről a szakvélemény nem tesz említést.

A II. r. alperes 1994. június 1-től július 6-ig terjedő időben végeztette el a földcserét, a telekről több földet szállíttatott el, mint, amit vissza töltött. A II. r. alperes a szennyezett talaj elhordása után sík, építkezésre alkalmas terepet alakított ki, a munkalatok után a terület talajszintje alacsonyabb lett. A menetleveleket, illetőleg a szennyezett, összesen 54 m3 talajjal kapcsolatos szállítóleveleket, befogadó jegyeket becsatolta a IX. r. alperes jogelődjéhez. A II. r. alperes e tevékenységével kapcsolatban még rendelkezésére állt a fuvardíjról szóló 46.200 Ft és 303.600 Ft összegű számla, egyéb számla már nem lelhető fel. A II. r. alperes a területről 1119,5 tonna anyagot szállíttatott el, és oda csak 47 tonna anyag érkezett.

A IX. r. alperes jogelődje, mint elsőfokú környezet védelmi hatóság a [redacted] hozzájárult a dokumentációban megjelölt szennyeződések kitermeléséhez és a kitermelt föld a [redacted] észére való átadásához azzal, hogy a kitermelés az átadás-átvétel és a szállítás dokumentációját az ügyletet követő 15 napon belül kerték megküldeni az elsőfokú környezet védelmi hatóság részére. A hatóság előírta továbbá, hogy a szállítást az adott veszélyes anyagra vonatkozó előírások megtartása mellett úgy kell elvégezni, hogy az a környezetszennyezés lehetőséget kizárja.

A II. rendű alperes 1994. augusztus 29-én a munkalatok elvégzését bejelentette a IX. r. alperes jogelődjénél csatolva a szállítási okmányok másolatát. **Kontroll vizsgálatot a IX. r. alperes nem végezte el** ***(idevonatkozó jogszabályok szerint ez a föld veszélyes hulladéknak minősül abban az időben is).***

A IX. r. alperes jogelődje az 1994. szeptember 21-én kelt a Budapest Főváros XX. kerületi Polgármesteri Hivatalhoz címzett 20.000-3/1994. számú átiratában rögzítette, hogy a benyújtott szállítólevél bizonylatok és dokumentációk alapján megállapítható, hogy a tárgyi területről a szennyezett talaj elszállítása megtörtént, amivel az ingatlanon korábban történt szennyezettséget megszüntette a kérelmező II. rendű alperes. 1994. január 24-én bejegyezték az ingatlan-nyilvántartásba a II. r. alperes tulajdonjogát, és töröltek a Fővárosi XIX., XVIII. es XX. kerületi IKV. kezelői jogát.

Az 1994. december 11-én megtartott népszavazást követően jött létre a III. rendű alperes, Budapest Főváros XXIII. Kerület Soroksár Önkormányzata, a korábbi egységes Budapest XX. Kerület Nyugotszenterzsébet-Soroksár Önkormányzatából kivált, két önálló önkormányzat. A III. r. és a VII. r. alperes 1996. április 24-én megállapodást kötöttek. **E szerződés I. pontjában a szerződő felek rögzítettek, hogy mindketten jogutódjai a Nyugotszenterzsébet-Soroksár Önkormányzat jogelőd önkormányzatnak.**

A szerződés III. pontja tartalmazta a vagyon felosztásának elveit. A III. r. és a VII. r. alperesek egyetértettek abban, hogy a szerződés 1. és 2. melléklete szerinti határokon belül önkormányzati ingatlanok a közigazgatásilag illetékes önkormányzatok tulajdonát képezik. Ezen ingatlanon fennálló jogosultságuk vagy kötelezettségek az illetékes önkormányzatot illetik, illetve terhelik. A szerződő felek rögzítették, hogy a közöttük fennálló vagyonmegosztás során a területi elv, a lakosságarányos megosztása vagy a vagyonnal, pénzzel való szembeállítása elvét követték. E megállapodás pénzügyi elszámolás része kiterjedt a közös önkormányzat által a szétválás időpontjáig felvett fejlesztési és felújítási hitelek elszámolására, a közös önkormányzat által a szétválás időpontjáig helyi támogatásra felvett hitelek, továbbá a közös önkormányzat által saját forrásból folyósított támogatások elszámolására, a közös önkormányzattól felvett munkáltatói kölcsönök rendezésére, a köztartozások rendezésére, az adó- es befizetésekre. A megállapodás vagyoni elszámolás részében a szerződő felek tudomásul vették, hogy e szerződés 1. es 2. melléklete szerinti közigazgatási határokon belüli önkormányzati ingatlanok a területiség illetékes önkormányzatok tulajdonába kerültek. Rendelkeztek a felek a szerződésben a két önkormányzat közös tulajdonában levő, közigazgatási határon kívül lévő ingatlanok megosztásával kapcsolatban, továbbá kitért a szerződés az ingóságok megosztására is. A megállapodás IV. pontjában a szerződő felek kijelentettek, hogy a szerződésben részletezetteken kívül egymással semmilyen vagyoni követelésük nincs, továbbá megállapodtak abban, hogy egymásnak kölcsönösen megtérítik azokat a pénzügyi követeléseket, melyek pénzügyi bizonylattal alátámaszthatók és jelen megállapodás aláírásakor még nem ismeretesek.

A II. r. alperes 1993. november 30-tól a perbeli ingatlan birtokában volt, vállalkozását szerette volna bővíteni. A II. r. alperes 2004. április 19-én bejelentette a VIII. r. alperes Építési Osztályának, hogy a perbeli ingatlanon levő részben beomlott, romos, düledező épületeket az ingatlan talajrehabilitációval egy időben elszállította, az ingatlanon semmiféle épület nincs, a telek üres. 2004. április 27-én a VIII. r. alperes Városfejlesztési Osztálya helyszíni szemlét tartott, az erről készült feljegyzésen rögzítették, hogy az ingatlan teljesen üres, a helyszínrajzon, térképmásolaton feltüntetett épületek korábban elbontásra kerültek.

A VIII. r. alperes Városfejlesztési Osztálya 2004. június 7-én a 2004. április 27-én tartott helyszíni szemle, valamint a II. r. alperes nyilatkozata alapján igazolta, hogy az épületeket a talaj rehabilitációjával egy időben a tulajdonos 1994-ben elbontotta, így az ingatlan üres építési telek, azon építmény nem áll. Ezt az igazolást az Illetékhivatalnál történő ügyintézés céljából adta ki.

A II. r. alperes a talajszennyeződés mentesítését követően az ingatlant a résztulajdonában álló [redacted] Bt. rendelkezésére kívánta bocsátani asztalos és összeszerelő műhely, valamint jármútaroló építésé érdekében. A [redacted] ervezővel építési engedélyezési terv dokumentációt készíttetett és építési engedély kiadása iránti kérelmet nyújtott be a VIII. r. alpereshez, aki 1995. március 24-én az építési engedélyt megadta a II. r. alperes részére. Az építési engedélyezési eljárásban sor került a szakhatóságok megkeresésére is, és e körben sem az ANTSZ, sem pedig a IX. r. alperes jogelődje nem jelzett a talajjal kapcsolatban kifogást. A II. r. alperes által tervezett építkezés végül meghiúsult, a II. r. alperes ezt az ingatlant a [redacted] t.-től felvett kölcsön fedezeteként ajánlottá fel, e körben készült ingatlanforgalmi szakértői vélemény, ami az ingatlannal kapcsolatban semmi rendkívüli körülményt nem rögzített.

A II. r. alperes a 2003. december 5-én kelt adásvételi szerződéssel adta el a Budapest XXIII. kerület, kerület utca 3. szám alatti, a [redacted] erületű lakóház, udvar, gazdasági épület megnevezés ingatlant 24.300.000 Ft vételáron az I. r. alperesnek. A szerződésben a II. r. alperes kötelezettséget vállalt az ingatlan tulajdoni lapjára bejegyzett jelzálogjog tekintetében tehermentesítésre. A szerződés rögzítette, hogy az I. r. alperes a vételár egy részét az Inter-Európa Bank Rt.-től felveendő kölcsön összegéből kívánja finanszírozni.

A szerződés szerint az I. r. alperes a vételár teljes kiegyenlítésének napján lép az ingatlan birtokába, ettől kezdődően viseli az ingatlanokkal kapcsolatos terheket és húzza az abból folyó hasznokat. Kijelentette az I. r. alperes azt is, hogy az ingatlant megtekintette, igy az ingatlan vételárat állapotához mérten értékarányosnak találta. Rögzítették, hogy az I. r. alperes az ingatlant lakóházak építésének céljából vásárolta meg. A felek a szerződést

az Önkormányzat 2003. december 2-án kelt önkormányzati jegyzőkönyv ismeretével kötötték meg azzal, hogy az ingatlan 2 db három lakásos társasház építésére alkalmas.

Az I. r. alperes tulajdonjogát 2004. február 16-án jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba. A VIII. r. alperes Városfejlesztési Osztálya a 2004. június 21-én kelt határozatával az I. r. alperes kérelmére a Budapest [redacted] tulajdonában álló földrésztelen két darab új, három lakásos lakóépület építésére az építési engedélyt megadta. A határozat indokolása rögzíti, hogy a hatóság 2004. június 21-én tartott helyszíni szemlét, ahol az engedély megtagadására szolgáló tényt, körülményt nem észlelt. **Az I. r. alperes az ingatlan megvásárlása előtt tudomást szerzett arról, hogy a II. r. alperes a perbeli területen talajrehabilitációt végzett, az okirattal már nem igazolható, hogy ez a tájékoztatás kitért-e arra, hogy veszélyes hulladéktól való mentesítés történt az ingatlanon a talaj rehabilitáció körében** *(az önkormányzatnál az iratok fellelhetőek voltak – kötelező megőrzés és speciális nyilvántartás)*

Az I. r. alperes ügyvezetője többször eljárt a VIII. r. alperesnél, azonban a talajrehabilitáció részleteiről, okáról nem érdeklődött, ez nem merült fel. Az I. r. alperes a lakóházak építkezésével kapcsolatban [redacted]vel kötött vállalkozási szerződést, a kivitelező azonban a munka befejezése előtt tönkrement. Az építkezés során [redacted]t a felelős műszaki vezető, aki a 2006. szeptember 10-én a 2006. december 4-én és a 2006. december 12-én kelt nyilatkozataiban rögzítette, hogy az építési munka az építési engedélynek, illetve a mellékletet képező és az ahhoz tartozó helyszínrajznak, műszaki terveknek megfelelően készült el, valamennyi érvényben levő műszaki és szakhatósági előírás betartásával.

A VIII. r. alperes Városfejlesztési Osztálya a 2006. december 15-én kelt VIII-1659/4/2006. számú határozatában a perbeli, az I. r. alperes tulajdonában álló földrésztelen egyedi terv felhasználásával épített két három lakásos lakóépület I/1., I/2., I/4., I/5. számú lakására a használatbavételi engedélyt végleges jelleggel megadta. A határozat indokolása szerint a 2006. december 7-én megtartott helyszíni szemle során megállapította, hogy az elvégzett építési munka az építési engedélynek megfelel, az épület rendeltetésszerű és biztonságos használatra alkalmas, a használatbavételi engedély megadása ellen településrendezési, építésrendészeti, közegészségügyi, tűzvédelmi és egyéb szempontból kifogás nem merült fel. A VIII. r. alperes ezt követően adta meg külön határozatában a használatbavételi engedélyt végleges jelleggel a I/3. és I/6. lakásokra is (VIII. r. alperest, *akinek irattárában a perbeli ingatlannal kapcsolatos korábbi dokumentációk rendelkezésre álltak és kellő körültekintés mellett, mint engedélyező hatóságot fokozott eljárási kötelezettség a* ***47/1997 (XII.29) KTM rend.*** *és annak* ***2. sz. mellékletének III. 2.d.*** *pontja szerint, figyelemmel a 45/2005 (X.21.) EüM-*

FVM-GKM-IHM-Kv-VM-NKÖM-TM együttes rendelet 22. § (1) bek.-re. A Budapest Főváros ***Kormányhivatalának 2011. január 18. napján kelt 50-BP-182/4/2011. sz. határozatának 2. oldalán a*** *Budapest Főváros Kormányhivatal megállapította, hogy osztja az önkormányzat jegyzőjének azon álláspontját, hogy az elsőfokú építésügyi hatóság a hatályos jogszabályok szerint nem hívhatta fel az építtetőt az „építési hulladék nyilvántartó lap" benyújtására.* ***Azonban a használatbavételi engedély kiadásakor 2006. december 7-én és 2006. december 15-én jogsértően mellőzte az ENGR.2. sz. melléklet szerinti környezetvédelmi szakhatósági megkeresést, mellyel eljárásjogi szabálysértést követett el.)***

2006. december 8-án kötött adásvételi szerződést az I. r. alperes az I. és a II. r. felperessel (egymás között 1/2-ed – 1/2-ed aranyban) a perbeli ingatlanon felépített társasház a Bu[redacted]i helyrajzi számú társasházi lakás tekintetében 20.900.000 Ft vételáron. Az adásvételi szerződés rögzítette, hogy a vevők a vételárból 9.900.000 Ft-ot a X. r. alperestől felveendő hitelből, illetve 1.500.000 Ft vissza nem terítendő lakáscélú állami támogatásból fizetnek meg az eladó részére.

A IV. r. és V. r. alperesek (egymás között 1/2-ed – 1/2-ed aranyban) 2006. október 20-an vásároltak meg az I. r. alperestől a Budap[redacted] adásvételi szerződés rögzítette, hogy a vevők a teljes vételárat megfizették az adásvételi szerződés napján az eladó részére.

A VI. és VII. r. felperesek (egymás között 1/2-[redacted]rból 15.000.000 Ft-ot 2007. január 15-ig megfizetnek az eladó részére.

A VIII. r. felpere[redacted]lalt a már megfizetett vételárrészen felül a VIII. r. alperes 12.000.000 Ft-ot megfizetni az eladó részére, míg a fennmaradó 2.400.000 Ft-ot a szociálpolitikai támogatásból kivant kiegyenlíteni, további 3.400.000 Ft-ot pedig pénzintézeti kölcsönből finanszírozott.

A IX. r. és a X. r. felpere[redacted]A vételárból 2.400.000 Ft-ot hitelből, 2.400.000 Ft-ot pedig szociálpolitikai kedvezmény igénybevételével teljesítették. Az ingatlan 2/3-ad arányban került a IX. r., 1/3-ad arányban pedig a X. r. felperes tulajdonába.

Az adásvételi szerződésekben az I. r. alperes szavatolt az ingatlanok per-, teher- ás igénymentességéért. Rögzítette a szerződés, hogy a vevők a birtokba lepésük napjától kezdődően viselik a kárveszélyt, az ingatlan egyéb terheit, valamint húzzak az ingatlanból folyó hasznokat, a kárveszélyt a birtokba adásig az eladó viseli.

Az V. r. és a VI. r. alperes az I. r. alperestől megvásárolták, a Budapest [redacted] megosztása keretében 2010. április 12-én eladta a III. r. felperes részére 19.800.000 Ft vételáron. A szerződés rögzítette, hogy az ingatlan-nyilvántartásba az ingatlan tekintetében terhek vannak bejegyezve, egyrészt az [redacted]t a IV. r. alperes javára. Megállapodtak a tehermentesítés körében a szerződő felek. A III. r. felperes a vételárból 12.000.000 Ft-ot a XI. r. alperestől felvett kölcsönből vállalta kiegyenlíteni.

Az I. r. felperes mint adós, a II. r. felperes, mint adóstárs kölcsönszerződést kötött a X. r. alperessel a perbeli ingatlan megvásárlásának részbeni finanszírozására 53.005 CHF összegű kölcsön tekinteteben. A kölcsön biztosítékaként az I. r. és a II. r. felperes és a X. r. alperes 2007. január 30-an jelzálog szerződést kötött, amely bejegyzésre került az ingatlan-nyilvántartásba. A III. r. felperes 2010. május 27-én kötött a XI. r. alperessel 24.800 EUR összegű hitel- es zálogszerződést, a 2010. május 11-én lakás- és magánhitel program keretében kelt 25.200 EUR összegű szerződés után. Mindkét szerződés biztosítására jelzálogjogot jegyeztek be.

A VIII. r. felperes 2007. augusztus 29-én közjegyzői okiratba foglalt lakóingatlan vásárlási szerződést kötött kiegészítő kamattámogatással a XIII. r. alperessel, amely kölcsönszerződés biztosítására a szerződésben a felek jelzálogjogot alapítottak a VIII. r. alperes tulajdonát képező ingatlanra.

A IX. es X. r. felperesek a 2007. március 1. napján kelt közjegyzői okiratba foglaltan devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződést kötöttek az [redacted]erződés biztosítékaként jelzálogjogot jegyeztek be a IX. és a X. r. felperesek tulajdonát képező ingatlanra a XIII. r. alperes javára. A IV. r. alperes az I. es a II. r. felperesekkel kötött lakástámogatásra vonatkozó kedvezmeny tekinteteben jelzálogszerződést, a jelzálogjog 1.500.000 és 900.000 Ft erejéig került bejegyzésre.

A IV. r. alperes a VIII. r. felperessel kötött lakás támogatásra vonatkozó kedvezmény tekinteteben jelzálogszerződést, a jelzálogjog 2.400.000 Ft erejéig került bejegyzésre. A IV. r. alperes a IX. és a X. r. felperesekkel kötött lakástámogatásra vonatkozó kedvezmény tekintetében jelzálog szerződést, a jelzálogjog 2.400.000 és 1.400.000 Ft erejéig került bejegyzésre.

A jelzáloghitelek jelenleg is fennállnak és az Indítványozók törlesztik a hiteleket úgy, hogy az ingatlanban senki nem lakik és lakhatásukat saját erőből kellett megoldaniuk óriási terhek mellett.

A felperesek az adásvételi szerződések alapján az ingatlanban laktak a birtokba lepéstől kezdődően, majd 2010. június 18-án a IX. es X. r. felperesek tulajdonát képző 6. számú albetétben több robbanás következett be a lakás alatt és a bejárati ajtó előtt. A robbanás megismétlődött 2010. június 21-én is. A robbanások következtében a két szélső lakás a VIII. r. felperes, valamint a IX. és a X. r. felperes tulajdonában álló több kiskorú gyerekkel közösen használt lakás megsérült, emiatt a IX. es a X. r. felperesek családja az ingatlanból kikötözni kényszerült.

A VIII. r. alperes Műszaki Osztálya a 2010. június 21-én kelt VIII–26918/5/2010. számú határozatában egyetemlegesen kötelezte a IX. es a X. r. felperest, hogy a **tulajdonukat képező földszint 6. számú lakás életveszélyes állapotát szüntessek meg**. Továbbá egyetemlegesen kötelezte az ingatlan tulajdonosait, hogy az életveszélyes allapot végleges megszüntetésé érdekében **szakértői véleményt készíttessenek, amely alapján a szükséges munkák köre megállapításra és elvégzésre kerülhet.**

A szakvéleményt a határozat kézhezvételét követően 10 napon belül készíttessek el és azt a VIII. r. alpereshez soron kívül nyújtsak be. A hiányosságok megszüntetéséig a VIII. r. alperes a földszint 6. számú lakás használatát megtiltotta. A határozat indokolása rögzíti, hogy a VIII. r. alperes 2010. június 21-én 9 őrá 30 perckor helyszíni szemlét tartott, megállapítottak, hogy a földszint 6. számú lakás bejárati ajtaja előtt a föld beszakadt és az épület alatt üreg keletkezett. Az épületen belül a bejárati ajtó felső részen repedés és a lakáson belül is több repedés látható, a nappaliban levő parketta burkolat több helyen megsüllyedt. Az önkormányzat által felkért [redacted]statikus szakértő 2010. június 21-én 14 órakor tekintette meg a helyszínt. Megállapította, hogy az épület alapvető szerkezete akkor nem életveszélyes, de a lakás belső aljzata alatt feltehetően üreg van, és ez a lakás használatát életveszélyessé teszi. A lakás nem használható a padló alatti üregelődés feltárásáig, a bejárat előtti beszakadást javasolta további feltárasokra felhasználni.

A robbanásokat követően a Fővárosi Tűzoltó Parancsnokság által felvett mentési adatlap szerint az esemény további intézkedést nem igényelt.

A Fővárosi Polgárvédelmi Igazgatóság Veszélyhelyzeti Szolgálata 2010. június 21-ei jelentése szerint a szélső lakásban a keletkezett árokban **méréseket végeztek, de veszélyes anyag jelenléte nem volt kimutatható *(érthetetlen)*.**

A VIII. r. alperes Műszaki Osztálya 2010. július 20-án a 22. számú határozatával a VIII–26918/5/2010. számú 2010. június 21-én kelt határozatát kiegészítette azzal, hogy kötelezte a földszint 5. számú lakás tulajdonosát e lakás életveszélyes állapotának megszüntetésére, a feltárások befejezéséig, illetve a szennyezett falak eltávolításáig, megtisztításáig a földszint 5. számú lakás használatát megtiltotta.

A felperesek a VIII. r. alperes előírása alapján a robbanás okainak megállapítására, az életveszélyes állapot végleges megszüntetésé érdekében megbízták [redacted]za okleveles híd- es alagútépitő mérnököt, tartószerkezeti szakértőt, agrotechnikai tervezőt szakértői vélemény elkészítésére.

[redacted]értő a helyszíni szemlén szerzett információk alapján rögzítette, hogy 40-50 évé a környéken elő lakók tudomása szerint volt egy pince az épület alatt, és egy vegyipari műhely vagy üzem működött ezen a területen. A feltárás során a szakértő megtalálta a pince falait, a lejáró lépcső néhány lépcsőfokát és a lépcsőt tartó falakat, továbbá a korábban itt állt épület utcai főfalának az alaptestet is. A konyha, az előszoba ás a WC elbontása, a padozat felszedésé után megtalálta a pince három falazott falát az épület előtti falszakaszokkal és a kerítés alatti negyedik fallal. Igy a pince mind a négy határoló falát feltártak, ezzel a pince létét igazolták.

Ezt követően vette kezdetet a kiüregelődés feltárása. Elsődleges cél a vegyszeres talaj veszélyességének, szennyezettségének, a robbanást kiváltó vegyszernek a megállapítása volt. A talaj szennyezettségéhez a korábbi [redacted]észített szakértői vélemények adtak támpontot, azok nehézfém szennyeződésről beszéltek. [redacted]értő a feltárás különböző szakaszaiban vett talajmintát, és nehézfém szennyezettségre vizsgáltatta. A laboratóriumi eredmények arra utaltak, hogy nehézfém szennyezettség nem áll fenn, a mért értékek a megengedett határon belül voltak. A szakértő robbanás veszélyes vegyületeket nem tudott kimutatni, de olyan vegyületek létét kimutatta a pincei feltöltésből vett mintából, amelyek mérgezőek, illetve rákkelőtek. Két helyszíni bejárás adatai alapján a szakértő az előzetes szakértői véleményében rögzítette, hogy az ingatlanon vegyészeti üzem működött, annak a tulajdonosa betegségben elhunyt, a vegyészeti üzem egy ideig üresen állt, utána már vegyészeti üzemként azt nem tudtak üzembe helyezni a lakók tiltakozása miatt.

A geotechnikai szakvélemény készítésé során nehéz fémeket mutattak ki a talajban. A felperesek az ózonvízszerű esőben észlelték a robbanásokat, karbamid és szúrós szagokat észleltek. [redacted]éza szakértő a helyszínen vett minták vizsgalatara bevonta a [redacted]-t.

A [redacted]10 szeptemberében kelt jelentésében rögzítette, hogy a földszint 6. számú lakás alatt feltart területről vett minták vizsgálatára került sor, 2010. augusztus 11-én és 12-én felszín alatti vízminta-vételek és fúrásos talajminta-vételek történtek a társasház körüli kert területén.

A minták elemzése után a földszint 6. számú lakásban feltart területen vett mintákban robbanószer és katalizátor a robbanás következtében szétszórt maradékait (pikrinsav, nitrát) azonosítottak. E két anyag együttes jelenléte okozhatta a robbanást. A feltart pincében levő anyag veszélyes anyagnak minősül. A furatokból származó anyagminták határérték feletti koncentrációban, erősen rákkelőt, policiklusos aromás szénhidrogéneket (PAH), klórfenolokat és dioxinokat tartalmaztak. A társasház udvarán lévő öntözésre használt kútból származó felszín alatti víz mintákban növényvédőszer maradékot azonosítottak. A társasház környékén végzett fúrás mintákból származó talajmintákban fel-másfél méter mélység tartományban több furatban mértek szennyezettségi határérték fölötti, erősen rákelőt klór fenolokat és dioxinokat.

A jelentés összefoglalása szerint a szennyezettség miatt kockázatos a területen bármilyen felszínközeli földmunka végzése, nem zárható ki, hogy az épületek alatti területek is ugyanolyan szennyezettek, mint a felrobbant lakás alatti. Valószínűsíthető, hogy egy-két és fél méter mélységtartományban a teljes terület, beleértvé az épület alatti területet is erősen rákkelőt, négy és több gyűrűs policiklusos aromás szénhidrogénekkel szennyezett. A jelentés leírta, hogy a klór fenolokat fa konzerválásra használták, kereskedelmi neve xylamon, xyladekor, amelyeket rákkelőt hatásuk miatt betiltottak.

A klór fenolok előállításakor melléktermékként keletkeznek a klór fenoloknál toxikusabb dioxinok. A jelentés megállapította, hogy PAH komponensek aránya égésre vagy égetési salakra jellemző, horizontális és vertikális kiterjedtségű feltöltésre utal. A pikrinsav – robbanóanyag – forrása évtizedekre vezethető vissza, lehet a telephelyen történő házi vagy üzemi gyártás eredménye vagy **legálisan/illegálisan behozták a területre. A növényvédőszerek jelenléte túlzott mértékű felhasználás vagy szabálytalan tarolás eredménye.**

2010. október 18-án készítette el a laboranalitikára alapozott, előzetes környezet állapotfelmérésről szóló szakértői véleményét [redacted] környezet-védelmi igazságügyi szakértő a [redacted] lakó ingatlanával kapcsolatban. A szakértői vélemény alapján megalapozott a [redacted] Kft. jelentése szerint súlyos mértékű környezetszennyezés található a társasház területen. **A terület környezeti állapota és a lakófunkció összeegyeztethetetlen, tekintettel a súlyos határérték túllépésből eredő egészségkárosodás kockázataira.** A szakértő megítélése szerint a feltárt pincében levő

veszélyes anyagot ki kell termelni és elszállítani, gondoskodni kell továbbá a megfelelő ártalmatlanításáról, mivel egészségkárosodás közvetlen veszélyé áll fenn. **A szakértő kizárta az ingatlan jelenlegi tulajdonosainak felelősséget a veszélyes hulladékok keletkezésével, elhelyezésével kapcsolatban. Rögzítette, hogy a szennyezes kémiai összetétele alapján olyan vegyipari tevékenységet feltételez, amelyek megfelelő vegyipari infrastruktúrával, csak hatósági engedélyek birtokában es folyamatos ellenőrzés mellett folytathattak volna**.

[redacted]. november 15-én készítette el végleges építésügyi szakértői véleményét, ebben elemezte a [redacted] elentését és a környezetvédelmi szakértő véleményét is a saját maga által tartott helyszíni szemle és a birtokába jutott, az ingatlannal kapcsolatos információk mellett. **A szakértő véleménye szerint a probléma gyökére az, hogy az 1988-ban keletkezett FTV szakértői vizsgalat csak nehéz fémekre korlátozódott, holott a szerves vegyületekkel való szennyezettség mar akkor is fennállt**. A szakértői vélemény utalt arra is, hogy a Filantróp Vállalat vizsgalati jegyzőkönyvé nehézfémek vizsgalatara vonatkozott.

Elemezte az A[redacted]éleményét is, amely szinten csak nehézfém szennyezettségre gondolt. [redacted] s csatolta dokumentumait, a talajszennyezettség felszámolását a IX. r. alperes jogelődje a II. r. alperes által benyújtott bizonylatok és dokumentációk alapján állapította meg, **sem helyszíni szemlét, sem ellenőrző laborvizsgalatokat nem végeztek.**

A kémiai analízisek és a környezetvédelmi szakértői vélemény alapján a telek környezeti állapota és a lakófunkció összeegyeztethetetlen, a telken emberi egészségre veszélyes és robbanás kiváltására alkalmas anyagok találhatok. Fennáll a veszélye annak, hogy a talajban található robbanás kiváltására alkalmas vegyületek mindenfele előjel nélkül felrobbannak, kárt okoznak. Fennáll a veszélye a vertikális és horizontális terjedésnek is.

A felperesek a szakértői vizsgalat során a perbeli ingatlan előéletével kapcsolatos iratok beszerzésé és a szakvélemény alapján szembesültek azzal, hogy az ingatlanon korábban milyen tevékenységet végeztek, ezzel összefüggésben milyen szennyezettség keletkezett valószínűleg, melynek pontos mértékét ekkor még senki nem tudta.

2010. novemberében készült [redacted]e szakvéleményt egyetlen egy érintett hatóság sem fogadta el, amit bizonyít az a tény is, hogy a szakvélemény elkészülte után az egyes érintett hatóságok még az egyes felpereseket akarták a helyreállításra kötelezni, továbbá ezen szakvélemény elkészülte után nagyon sokáig az épületek

lebontása szóba sem került. Ezt támasztja alá a **Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 2011.06.27. napján kelt KTVF:8247-6/2011**. sz. **határozatának** 3. oldal **III.3. pontja** szerint *„a beavatkozási terv lehetőség szerint olyan beavatkozási változásokat, helyreállítási intézkedés tervezeteket kell tartalmazzon, amelyek* ***megvalósítása nem lehetetleníti el a szennyezett területen lévő lakóépületek fennmaradását.*** *"* A III./5. pont szerint a beavatkozási terv benyújtásának határideje: 2011.10.30. A határozat indokolása nem jogerősen rögzítette, hogy a kármentesítés kötelezettje a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság. A Felügyelőség a kötelezettet további tényfeltárásra kötelezte. **Ez a helyzet csak a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 2014.07.09. napján kelt KTF:4882-16/2014. sz. határozatával változott meg, mivel a hatóság rögzítette, hogy a kötelezett akképpen végzi majd el a környezetmentesítést, hogy a tulajdonokat képző lakóépületeket le fogják lebontani**

E körben meg kell jegyezni azt is, hogy IX. r. alperes 2014. november 25-én beadott előkészítő iratában a szakértői vélemények ellenére is arra hivatkozott, hogy a felperesek nehézfém szennyezettségre vonatkozó előadásaik megalapozatlanak.

Az érintett ingatlan környezetmentesítése a fentiek ellenére a mai napig el sem kezdődött, sőt a környezetszennyezés teljes vertikális és horizontális kiterjedése még mindig nem nyert megállapítást, így nem lehet kizárni a szomszédos ingatlanok érintettségét sem.

III/2. A RÉSZÍTÉLET ÉS AZ ÍTÉLET ALAPTÖRVÉNY-ELLENESSÉGE

- **1.** Indítványozók előadják a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete **VI. cikk (1) bekezdése** alapján.:*„(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével."*

Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete **XV. cikk (1) bekezdése alapján:** *„(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes."*

Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete **XX. cikk (1) bekezdése** alapján:*„(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez."*

Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete **XXI. cikk (1) és (2) bekezdése** alapján:

(1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
(2) Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt - törvényben meghatározottak szerint - helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.

Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete **XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései** alapján:
„(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.
(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.".

Magyarország Alaptörvényének Állam fejezete **28. cikke** alapján:

„A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak."

Emberi Jogok Európai Egyezménye 2. cikk 1. pontja alapján:
„1. A törvény védi mindenkinek az élethez való jogát."

Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikk 1. pontja alapján:
„1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák."

Emberi Jogok Európai Egyezménye 13. cikke alapján:
„Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg."

Emberi Jogok Európai Egyezmény 1. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján:
„Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik."

- **2.1** Fővárosi Ítélőtábla 4.Pf.20.124/2019/16 sz. részítélet indokolásában rögzítette, hogy ***az 1949. évi XX. törvény (Alkotmány) fellebbezésben is felhívott 55. § (1) bekezdése, a 67. § (1) bekezdése, valamint 74/D. § (1) bekezdése nem olyan konkrét jogszabályi rendelkezés, amely esetleges serelme alkalmas lehet a Ptk. 200. § (2) bekezdésé szerinti jogszabályba ütközés megállapítására.*** *Az 1995. évi LIII. törvény – a fellebbezésben közelebbről meg nem határozott – rendelkezéseinek esetleges megsértésé ugyancsak nem alkalmas a jogszabályba ütközés miatti érvénytelenség megállapítására. Elsősorban azért, mert e jogszabály meg nem volt hatályban az első szerződés – mint az érvénytelenségi láncot a felperesek álláspontja szerint megindító szerződés – megkötésekor. Másodsorban azért sem, mert önmagában az, hogy a jogszabály állami, illetve önkormányzati feladatokat ír elő a környezet vedelem terén, nem jelenti azt, hogy a környezetszennyezéssel terhelt ingatlanok adásvételé jogszabályba ütközné, meg akkor sem, ha az adott ingatlan eladója történetesen egy önkormányzat.*

Megállapította a Fővárosi Ítélőtábla, hogy az elsőfokú bíróság a II. es IV. rendű alperesekkel, mint az ingatlan korábbi tulajdonosaival szemben, valamint a III. rendű alperessel mint jogutóddal szemben előterjesztett kereseti kérelmet azért utasította el, mivel a magatartásuk és a felperesek kára között az ok-okozati összefüggés hiányzik. E megállapítással a másodfokú bíróság is egyetértett azonban az ítélet indokolását e körben azzal egészítette ki, hogy a felperesek kárigénye a hibás teljesítéssel függ össze, melytől a felperesek elálltak. A felperesi kárigényé a hibás teljesítéssel függ ősszé, mely a Ptk. 310., 318. es 339. §-an alapul. Figyelemmel arra, hogy a felperesek a hibás teljesítés szabályai alapján előterjesztett kereseti kérelmüktől elálltak, a felperesek – a III. rendű felperes kivételével – kárigényüket kizárólag az I. rendű alperessel, a III. rendű felperes az V. es VI. rendű alperesekkel szemben érvényesíthettek volna, majd ezt követően megtérítési igénnyel fordulhattak volna az egyes alperesek eladóikkal, igy az V., VI. rendű alperes az I. rendű alperessel, az I. rendű alperes a II. rendű alperessel, a II. rendű alperes pedig a VII. rendű alperessel szemben kárának megtérítését követelve. A III. rendű felperes az V. es VI. rendű alperessel szemben kárigényt nem terjesztett elő. Mindezek kiemelésével helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a II-IV. rendű alperesek magatartása, valamint a felperesek kára között ok-okozati összefüggés nem áll fenn.

Az ítélőtábla a IV. rendű alperes vonatkozásában egyetért az elsőfokú bíróság keresetet elutasító döntésével. Kiemeli, hogy a Magyar Államnak, mint az ingatlan korábbi tulajdonosának a felperesek által megjelölt jogszabályok alapján nem áll fenn karteritesi felelőssége. Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a Magyar Állam a közigazgatási tevékenységet önálló jogalanyisági szervezetein keresztül gyakorolja, amelyek saját tevékenységükért önálló felelősséggel tartoznak. Sem a Ptk.

28. §-a, sem az Alkotmány nem alapozza meg az állam közvetlen karteritesi felelősséget.

A felperesek bár állítottak, de sikerrel nem bizonyították, hogy maga a II. rendű alperes is végzett olyan környezetkárosító tevékenységet, amely az ingatlan szennyezettséget eredményezte, míg a IV. rendű alperes eseteben ilyet nem is állítottak. Utóbbit fokozott veszéllyel járó tevékenységet végző üzembentartónak tekintettek, önmagában annak folytán, hogy a környezetkárosítást elkövető személy – állításuk szerint – államérdekből végezte kisipari tevékenységet, s erre alapozva tartottak felelősnek a IV. rendű alperest a káraikért a Ptk. 345. §-a alapján. E hivatkozás azonban alaptalan, hiszen meg ha népgazdasági érdeket szolgált is a kisipari tevékenység folytatása, ez önmagában az állam üzembentartói minőséget nem alapozza meg.

Megállapította a Fővárosi Ítélőtábla, hogy nem volt a II. és IV. rendű alpereseknek olyan jogellenes károkozó magatartása, amely a felperesek kárát kiváltotta volna. Ezért az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül utasította el a felperesek kártérítésre irányuló keresetét a II. és IV. rendű alperesekkel szemben. Megállapítást nyert, hogy a IV. rendű alperes kárfelelőssége nem áll fenn, igy a felperesek bármelyikének kára és a IV. rendű alperes jogellenesnek állított magatartása közötti jogilag releváns okozati összefüggés hiánya miatt érdemben is alaptalan a XI-XXV. rendű felperesek kárigényé a IV. rendű alperessel szemben.

Megállapította a Fővárosi Ítélőtábla, hogy a fellebbezésben hivatkozott Európai Tanács ajánlása nem ír elő olyan kötelezettséget, ami e perben jelentőséggel bírná.

- **2.2.** A Kúria ítéletének indokolásában megállapította, hogy a 2011. december 31-ig hatályos Alkotmányban (1949. évi XX. törvény) szereplő rendelkezésekkel összefüggő felülvizsgálati hivatkozásokat vizsgálva a Kúria álláspontja a következő: A bíróságoknak a jogalkalmazás során az adott időszakban hatályban lévő jogszabályok szövegét az Alkotmánnyal összhangban kell értelmezniük, erre figyelemmel kell állást foglalniuk a jogszabálysértésről. **Azt azonban nem vizsgálhatja a Kúria, hogy a jogerős ítélet sérti-e az Alkotmányt, mert erre kizárólag az Alkotmánybíróság volt jogosult a korábban hatályos, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 48. §-a alapján.** A fél hivatkozása akkor pontos, ha az irányadó anyagi, eljárásjogi rendelkezéseket megjelöli, amilyen adott esetben a Ptk., a Pp., a környezetvédelem szabályairól szóló jogszabályok, és ezekkel összefüggésben hivatkozik még – szándéka szerint – az akkor hatályban volt Alkotmány egyes rendelkezéseire is. Ilyenkor mód van mindezek együttes vizsgálatára.

Rögzítette az ítélet, hogy a felperesek külön felülvizsgálati okként hivatkoztak a szerződések érvénytelensége körében az alkotmánysértésre. **Az Alkotmány megsértése azonban önmagában nem szerződés érvénytelenségi ok**, ahhoz társítani kell a megfelelő anyagi jogi jogszabályt is *(kereset kiterjesztésben semmisség, lehetetlen szolgáltatás)*. Ugyanakkor az Alkotmánynak azok a rendelkezései, amelyeket megsértettként felsoroltak a felperesek [55. § (1) bekezdés, 67. § (1) bekezdés – és helyesen – 70/D. § (1) bekezdés], egyben a Ptk-ban is szabályozott személyhez fűződő jogokat rögzítő rendelkezések, amelyek megsértéséhez viszont a Ptk. nem a szerződés érvénytelenségét, hanem a 84. § (1) bekezdés *a)- d)* pontjaiban felsorolt objektív szankciók mellett a – vagyoni és nem vagyoni – kártérítést, mint szubjektív szankciót társítja a 84. § (1) bekezdés *e)* pontjában.

A kifejtettek alapján nem állapítható meg a felperesek által megkötött szerződések érvénytelensége, a jogerős ítélet e rendelkezései a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okokból nem jogszabálysértők.

A Kúria a felperesek II. és IV. rendű alperesek kártérítési felelősségének fennálltával kapcsolatban megállapította, hogy a perbeli ingatlanon 1979-ig folytatott vegyipari tevékenység okozta a környezet szennyezettségét, ami a 2010 júniusi robbanásokhoz vezetett. Az alperesek környezetkárosító tevékenységet nem folytattak. Helyesen állapította meg mindezek alapján az első- és másodfokú ítélet, hogy a felperesek kára valójában a talajszennyezettségből ered és a szennyezett talajban lévő vegyi anyagok reakciója okozta a robbanásokat. Megalapozottan utaltak az eljárt bíróságok arra is, hogy az 1995. december 19. napjától hatályos 1995. évi LIII. törvény szabályai csak az azt követő időszakra alkalmazhatók, azaz az ezt megelőző környezetszennyezéssel, mentesítéssel kapcsolatos magatartásokra, mulasztásokra az 1976. évi II. törvény rendelkezései irányadók. Ez utóbbi jogszabály pedig tiltja a per alapját is képező környezetszennyezést (15. §), amely környezetszennyező magatartás már 1979. december 10. előtt véget ért, ahogy a II. rendű alperes által elvégzett talajszennyezettségmentesítés is befejeződött az újabb környezetvédelmi jogszabály hatályba lépése előtt, 1994-ben *(semmilyen környezetmentesítés nem történt az utóbbi vizsgálati eredmények ezt egyértelműen alátámasztják).*

Egyetértett a Kúria a jogerős döntéssel abban is, hogy a IV. rendű alperes közvetlen kártérítési felelőssége a perbeli esetben nem vethető fel. Ebből a szempontból lényeges, hogy az állam jogszabályokban meghatározott feladatait az általa létrehozott jogi személyiséggel és önálló felelősséggel rendelkező szervein, intézményein keresztül valósítja meg, így ezek a szervek, intézmények esetleges károkozásukért maguk felelnek. Az állam közvetlen felelőssége csak kifejezett jogi norma alapján merülhet fel. Az állam közvetlen kártérítési felelősségét sem az Alkotmány, sem a később hatályba

lépett Alaptörvény (2011. április 25.) nem alapozza meg (hasonlóan: Kúria Pfv.21.323/2016/5. számú eseti döntés indokolása). A perbeli ingatlan állami tulajdonban állásának időszakában az akkor hatályos 1976. évi II. törvény határozta meg a környezetvédelem általános szabályait. E jogszabály felperesek által hivatkozott 43. § (1) bekezdése a környezetszennyezést előidéző személy cselekvési kötelezettségeit írja elő *a)* és *b)* pontjában. Jelen esetben ez nem a IV. rendű alperes, hanem a vegyipari tevékenységet folytató [redacted] volt. Ugyancsak a környezetveszélyeztető tevékenységgel kárt okozó felelősségéről rendelkezik a törvény 46. §-a. A 49. § pedig a környezetvédelemmel kapcsolatos ágazati és hatósági feladatokat az egyes államigazgatási szervek hatáskörébe utalja. Nincs tehát olyan rendelkezés, amelynek alapján a IV. rendű alperes közvetlen felelőssége más személy környezetszennyező magatartásáért felvethető lenne.

- **2.3.** Indítványozók álláspontja szerint sérti Indítványozók tisztességes eljáráshoz való jogát és a törvény előtti egyenlőséget az eljáró bíróságok azon megállapítása, hogy a Magyar Állam IV. rendű alperes közvetlen kártérítési felelőssége a perbeli esetben nem vethető fel.

  Indítványozók tisztelettel hivatkoznak a Budapest Főváros XXIII. Kerület Soroksár Önkormányzata által a Budapest XX, XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság előtt **17.P.XXO.22.126/2013. sz.** alatt az Indítványozók ellen jogalap nélküli gazdagodás miatt indított peres eljárásra.

  A Fővárosi Törvényszék a kártérítési perben meghozott ideiglenes intézkedéssel egyetemlegesen kötelezte Budapest Főváros XXIII. Kerület Soroksár Önkormányzatát és a Magyar Államot, hogy fizessenek meg az Indítványozóknak a végzésben megjelöltek szerinti pénzösszegeket. Tekintettel arra, hogy a kötelezettek önként nem teljesítették a bíróság végzést, ezért Indítványozók a kötelezettekkel szemben végrehajtást kezdeményeztek, amely során kétszeres végrehajtás történt. Indítványozók mind a felepresnek, mind a Magyar Államnak a részükre juttattot összeg fele-fele részét visszafizették.

  Az elsőfokú bíróság Budapest Főváros XXIII. Kerület Soroksár Önkormányzata keresetének helyt adott. Indítványozók fellebbezése folytán a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a felperesek keresetét elutasította. Rámutatott a másodfokú bíróság arra, hogy a felperes nem tudta kimutatni, hogy az Indítványozóknál lévő vagyonnak nincs polgári jogi alapja. Megállapította azt is, hogy az Indítványozóknál lévő vagyon kártérítésként került az alpereshez, **felperes azonban nem igazolta, hogy annak nincs anyagi jogi alapja.**

  Budapest Főváros XXIII. Kerület Soroksár Önkormányzata felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a jogerős ítélettel szemben. A Kúria a 2016.03.21. napján kelt Pfv.III.22.085/2015/4. sz. ítéletében megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem nem alapos. **Megállapította a Kúria, hogy a másodfokú bíróság helyesen állapította meg,**

hogy nem állapítható meg a jogalap hiánya, ha a gazdagodó az alaptalanul szerzett gazdagodás megtartására valamilyen érvényes jogcímen igényt tarthat.

A Kúriai ítélet után a Magyar Állam képviseletében eljáró MNV Zrt. is pert indított Indítványozókkal szemben a Budapest XX, XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság előtt 15.P.XXIII.22.466/2016. sz. alatt, amely per a felek közös szünetelési kérelmét követően megszűnt.

A Kúriai ítélet alapján Indítványozók álláspontja szerint megállapítható, hogy az Indítványozókkal szemben indított jogalap nélküli gazdagodási perrel kapcsolatos Kúriai álláspont alapján alaptörvény-ellenes a Kúria Pfv.III.21.484/2019/12. sz. ítéletének azon megállapítása, hogy a Magyar Állam közvetlen felelőssége fel sem merülhet. Ezt támasztja alá az is, hogy a Magyar Állam képviseletében eljáró [redacted]V Zrt. a perfolytatási kérelmet nem adta be a Kúria 2016-os ítélete tükrében.

- **2.4.** A magyar jogban az Alaptörvény által megfogalmazott alkotmányos értékek és intézmények a jogrendszer egészének vázát képezik, ennek végrehajtására, részletszabályokkal feltöltésére vállalkozik a jogalkotó, az alapvető értékek, az alkalmazásukhoz és értelmezésükhöz szükséges elvek az egyes alkotmányos alapon születő jogszabályokban szerepelnek. Ugyanakkor ezen értékek nem csak a jog tételes szabályait hatják át – kellene, hogy áthassák, hanem a jogalkotó, s az alkalmazók gyakorlatát, a döntéseik mögötti értékeket, az egyes normákat, a magatartásukkal képviselt ítéletet. Ez az értékelem, itt a környezet védelmének elsődlegessége, sokszor mögöttes elemként merül fel, a tételes jogi normák rendelkezései mellett és mögött az állam felelősségének is megalapozója kellene, hogy legyen. Végső soron a környezeti jogi felelősség alkotmányjogi és politikai alaptétel.

Az államigazgatás szervezete – az állam nevében, részben központi szervként való közfeladat ellátása – részben a politikai struktúra része, ahol a kormány, s az apparátus egy része – elvben a vezetése – a választási ciklusokhoz igazodóan, néhol attól eltérően változik. Elmondható ugyanez az önkormányzati igazgatásról is.Ebben a körben tehát a jogszabályokon túlmutató politikai felelősség kézzel fogható, a környezet kérdése nemcsak kampánytémaként, hanem konkrét káresemény kapcsán annak következményeként politikai felelősségként is felmerülhet.

A közigazgatási intézkedések, eljárások, amelyeket a közigazgatási szervek felügyeleti eljárásuk során a közigazgatás-ellenes cselekmények, azaz a közigazgatási jog **szabályainak megsértése miatt alkalmaznak olyan objektív szankcióknak minősülnek, melyeknek elsőleges funkciója a közigazgatási jog érvényre juttatása, illetve másodlagosan a prevenció.** Közvetve szerepük továbbá a jog által védett közösségi érdek fenntartása és védelme, illetve ennek helyreállítása, függetlenül a jogsértő bűnösségétől, illetve vétkességétől.

Ilyen jogsértés szabálysértés és a bírság mellett élő **közigazgatási intézkedés lehet egy engedély visszavonása, bizonyos tevékenység végzésének tiltása, eredeti állapot helyreállítására kötelezés, de objektív jellegű intézkedésként elkobzás, megsemmisítés, jogsértő jelleg megállapítása, s ezen határozat nyilvánosságra**

hozatala stb. is. Az egyes kötelezések és tiltások párhuzamosan is alkalmazhatóak a szabálysértési szankciókkal, bírságokkal, illetve az egyes jogkövetkezmények több módon is halmozódhatnak.

A valóban hatékony, a környezet érdekét szolgáló jogvédelem érdekében az érintetteknek jóval többször kellene idejekorán megelőző intézkedéseket kérniük. A bíróságoknak pedig – a fentebb említett közjogiasodás szellemében – a közérdeket szem előtt tartva a környezet érdekét is mérlegelniük kellene, ami szintén a prevenció, eredeti állapot helyreállítása felé hat.

A jogi felelősség természetéből adódóan általában azonosítható személyekkel szembeni szankciók alkalmazását teszi lehetővé, a felelősség érvényesítésére feljogosított személyek által. A jövő generációi felé fennálló felelősség jogi megfogalmazására és érvényesítésére tett kísérletek valójában ennek az emberiséget terhelő kollektív felelősségnek érvényesítési kísérletei.

Hiszen tulajdonképpen a jövő generáció felé fennálló felelősség is az emberiség közös felelősségének egy faja, ahol a felelősség érvényesítője egy jogi fikcióval a következő generációk, akik képviselőjük útján lépnek fel.

A jövő generáció érdekeinek érvényesítésére az egyes nemzeti jogokban történnek erre kísérletek, így a magyar jogban az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese, **ott azonban jellemzően az adott állammal, belső jog alanyaival szembeni fellépés válik lehetővé**.

Az állam felelős minden más állammal szemben a tengerek, a folyók és a légkör tisztaságáért, vezetői politikai felelősséggel is tartoznak az állampolgárok irányában, ha nem tesznek meg mindent a környezet megóvásáért.

A jogalkalmazásban és a jogirodalomban többször felmerült az állam közvetett felelősségének kérdése is a polgárai által okozott környezeti károkért, pusztán az állami főhatalom alá való tartozás apropóján.

Az állam, mint jogi személy adott földrajzi terület felett hatalommal bíró szerveződés, amely hatalmat polgárai legitimálják.

Korlátozza, szabályozza az állam megfelelően állampolgárai mozgásterét, amennyiben ebben nem hatékony, mulasztása okán viselje a felelősségét.

A tilalmat, korlátot jelentő szabályoktól eltérő eset, amikor adott személy az állam illetőleg megfelelő szerve kifejezett engedélye alapján okozott kárt. Ebben az esetben joggal vélhette jogszerűnek magatartását, meglehet jogszabály által valóban megengedett cselekvéssel károsított.

Speciális eset, amennyiben az állami jóváhagyás jogszabályi felhatalmazás nélkül, azt helytelenül alkalmazva, nem megfelelő eljárásban stb. született – ilyenkor megállapítható-e az állam felelőssége.

Az állam, mint jogi személy cselekvőképtelen, **cselekvése csak a nevében eljáró tisztviselők, magánszemélyek útján valósulhat meg.**

Ebből következik, hogy valójában a **közhatalmi jogkörben eljáró természetes személy által okozott károkért áll helyt az állam - pontosabban az állami költségvetés -, így a más személy károkozásáért való felelősség egyik speciális esete.** (*VII: alperes képviselőinek alakalmazottainak eljárása a környezeti károk észlelésénél*)

Az Európa Tanács 1984. évi állami kárfelelősségi ajánlásának újszerű vonása, hogy a felelősségileg szabályozott állami aktusok körét az adminisztratív természetű és a fizikai természetű aktusokon túlmenően az állam normatív szabályozó tevékenységeire is kiterjeszti.

Az is figyelemre méltó az Európa Tanács ajánlásában, hogy az állami károkozások esetére kártérítési és kártalanítási formában is tartalmaz szabály-modelleket. Az Európa Tanács 1984. évi állami kárfelelősségi ajánlása konkrétan az alábbi nyolc elvet fogalmazza meg.

I. Az állami felelősség alapja objektív súlypontú felróhatóság. Jogellenesség esetén vélelmezni kell a felróhatóságot. (Ez az ajánlás kárfelelősségi alapja. A felróhatóság objektivizálása a jogellenesség vélelmezésével valósul meg.)

II. Az I. elvben foglalt feltételek nem teljesülése esetén is reparációt kell nyújtani, ha "nyilvánvalóan igazságtalan", hogy a károsult maga viselje a kárát. Ezt akkor kell alkalmazni, ha a köz érdekében véghezvitt állami aktus okoz kárt egy, vagy meghatározott számú károsultnak, és az aktus kivételes jellegű volt, vagy valamely aktus kivételes hatása volt. (Ez az elv utal arra, hogy a károkozó állam kártalanítási alapon is helytállni köteles.)

III. Mérsékelni lehet a kárfelelősséget, ha a kár bekövetkezésében a károsult, illetve olyan más személy is közrehatott, akinek tevékenységéért a nemzeti jog szerint a károsult felelős.

IV. Nem lehet előírni, hogy előbb az állami jogalany "ügynökét" pereljék, és csak utána az állami jogalanyt, ha pedig előzetes államigazgatási eljárás van beépítve a bírósági eljárás elé, akkor az előzetes államigazgatási út igénybevétele nem veszélyeztetheti a bírósági út igénybevételének lehetőségét.

V. Az I. elv szerinti reparáció teljes kell hogy legyen, a II. elv alapján a "méltányossági" reparáció lehet "részleges" is. (Az állam kárfelelőssége a teljes kárra ki kell hogy terjedjen, kártalanítási kötelezettsége viszont lehet részleges is.)

VI. A reparációt nyújtó döntéseket minél előbb végre kell hajtani, és azokat megfelelő költségvetési és más módszerekkel biztosítani kell.

VII. Az állami felelősséggel kapcsolatos igényérvényesítési határidők korlátozása nem veszélyeztethet emberi érdeket.

A *Rylands v. Flatcher* eset óta ismert a *strict liabi- lity*, és az eset napjainkba bevett értelmezése szerint arra akkor lehet hivatkozni, ha valaki a földjén, telkén olyan dolgot tart, ami ott nem megszokott, „kivételesen veszélyes", ami onnan „megszökhet" (perklóretilént tárolt, és az beszivárgott a felperes vízbázisába) tevékenységek esetén alkalmazandó eljárásokat (vagyis az ilyen esetekben elvárható magatartást) jogszabályokban kell szabályozni. A vegyi szennyezettségre az adott időszakban mindig volt magyar jogi előírás és követendő magatartési jogi norma.

Állami felelősségi jogi alakulása:

Ez levezethető az Alkotmány 7. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésből, amely kimondja, hogy "a Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan ismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját." Tehát az Alkotmány módosítása a jogalkotás szempontjából sem volt indokolt.

Jogalkotás nélkül is végbemehet végbemenet az állam felelősségének belső jogi elismerése, hiszen a joggyakorlatban már létezik olyan jogalkalmazói döntést , mely a felelősséget megállapitotta. (A Pfv. X. 21.632/97. sz. eseti döntés.)

> **"A Ptk. alkalmazása szempontjából *államigazgatási jogkörben okozott kárnak mindazt a kárt kell tekinteni, amely a szélesebb értelemben vett államigazgatással függ össze, ideértve az állam és az önkormányzatok jogalkotó tevékenységét vagy mulasztását és minden általános és egyedi közigazgatási intézkedést vagy annak elmulasztását".***
>
> **Mind az elméletben (egyetemi vagy főiskolai képzés), mind a jogirodalomban még inkább tudatosul az, hogy az állam már régóta nem "korlátozott jogalany", hanem a polgári jogi jogviszonyban az emberrel és más jogi személyekkel egyenjogú és egyenrangú jogalany, amely deliktuális felelősséggel is tartozik**

A kialakult az ún. *környezeti koncesszió*, vagy engedélyezés elmélete, mely szerint, egyfelől a már szennyezők esetén az egyes immissziókra nézve adminisztratív (ügyintézési, közigazgatási) úton előirányzott határérték betartását és *környezetveszélyeztetési evidencia* alapján, **a veszélyeztetők rendszeres környezeti *ellenőrzése* útján kell biztosítani, és a határérték túllépése esetén meg kell tagadni a szennyező tevékenység (nem általában a gazdasági tevékenység) folytatásának lehetőségét, azaz a korábban kiadott környezeti engedély iparenegedély érvényét.**

Másfelől a korábbi és az újabb doktrína és szabályozás szerint, a környezetvédelmi hatóságoknak az ipari létesítmények működtetőinek, amennyiben ezek a léte- sítmények

potenciális környezeti károkat okozhatnak, a létesítmény engedélyezése céljából, működésük, tevékenységük megkezdése előtt, és alatt a környezetvédelmi hatóságokhoz kell fordulniuk, előzetes *környezeti hatásvizsgálat* és megfelelő előzetes intézkedés, azaz technológia alkalmazása céljából.

A környezetvédelmi kodifikáció módszerei tehát, több egymástól lényegesen különböző jogág módszereit csupán ún. *meta-princípiumok*, elvek mentén alakulhattak ki, amelyek egyúttal nem szüntetik meg a szükséges, egyes jogágakban kialakult klasszikus és egyébként egymagukban a környezetvédelemnél is szükséges felelősségi elveket. Ezek a meta-kodifikációs elvek, „tertium divisionis"-a végül mégis kialakult, a következö közös nevezők mentén: a) a *megelőzés elve*; b) a *„mindenki felelős a saját magatartásának következményeiért"* (a nagy károkozók káros tevékenysége többé nem szocializálódik); c) a restitúció, a megelőző helyzet helyreállításának elve; d) a *koordináció* elve, - ami azt jelenti, hogy az állami szervere kötelezően kihatnak..

Külön problémát jelentettek és jelentenek a *peszticidiumok* (rovarirtó szerek), fenolok, pikrinsavak, PAH szénhidrogének és PCDD/F vegyületek jelenléte és alkalmazása, melyek a földbe kerülve, beépülnek a környezetbe és ilyen esetekben a fokozott ellenörzés vagy a szennyezettség megszüntetése kötelező norma.

Megvalósulhat a jogsértés és a kár bekövetkezése **akár tevékenység, akár mulasztás útján.** Ezen alapul a vétkesség két fokozata: a szándék és a gondatlanság. A vétkesség fogalma azonban értékelést is rejt magában, és ezért nem lehet a vétkességnek merőben pszichológiai fogalmáról beszélni. A leírt folyamat ugyanis magában foglalja a társadalmi értékelés mozzanatát is és csak ennek eredményeképpen beszélhetünk vétkességről.

Az értékelést a **társadalom közvetlenül erkölcsi úton és a jog közvetítésével végzi el.** Erre az értékelésre a prevenciós célok, lehetőségek és eszközök nyomják rá bélyegét. Másrészt, „az értékelésnél a magatartást hozzá kell mérni a jogsértő egyénisége, képessége, adottságai, személyes lehetőségei alapján róla kialakított összképhez. Ebben az esetben akkor lesz vétkes, az alany ha nem tett meg mindent, ami tőle elvárható lett volna a jogsértés elkerülésére érdekében.

Megállapítható, hogy az elméletében a szubjektív felelősségnél a felelősségre vonási ok, mégis az eléggé képlékeny „ társadalmi megítélésben" rejlik és abban, hogy e társadalmi megítélés szerint (vajon ebben milyen szerepe lehet a jogalkalmazó bírónak és a törvénynek?) eltért-e a károkozó az adott helyzetben elvárt magatartástól, és nem annyira attól, hogy a károkozó akarta-e a károkozó magatartását és a kár-következményeket.

Ennél **fogva mégis úgy értelmezhető az elvárás a joggyakorlatban is, hogy az ún. objektív vétkeség-fogalom mellett szálljon síkra és nem a klasszikus szubjektív vétkesség-fogalom mellett.** Valaki attól függetlenül lehet vétkes, tehát felelős is, ha a mulasztást, cselekményt és a következményeket, tudatosan nem akarta, nem vállalta, de eltért az elvárt magatartástól.

Ez azt jelenti, hogy a vétkesség-fogalmában dominál az objektív vizsgálat: **a bíró dolga az, hogy meg- állapítsa, mi a társadalmi elvárás, miben nyilvánult meg a konkrét magatartás, vajon eltér-e az adott magatartás az általában, vagy konkrét helyzetben elvárttól. Ha igen, akkor a károkozó „vétkes", végülis szándékára való tekintet nélkül.**

Megjegyezni kívánjuk, hogy az 56/1981 (11.18) MT rendelet **szerint önmagában a perbeli ingatlanon található talaj veszélyes hulladéknak minősül, a korábbi népgazdasági érdek miatt ipartevékenységet folytató személy által használt anyagok általi szennyezés miatt, de ennek ellenére semmilyen ellenőrzési jegyzőkönyv nem található az irattárban** több lakossági bejelentés ellenére továbbá az észlelt környezet szennyezés követően sem. 1987-n keletkezett jegyzőkönyvek átíratok alapján sem történt intézkedés csak a kiborogatással történő veszélyhelyzet megelőzés , mely cselekmények álláspontunk szerint súlyosan jogsértőek. már 1987-1993 közötti időszakban is, a veszélyes hulladék kitermelése a talaj tulajdonosát, a kezelőjét, használóját kell kötelezni. (10. § (1), 20. § a pont.)

Amennyiben ezen rendelet alapján a ingatlan tulajdonosát kellett volna kötelezni a szennyezettség megszüntetésre, akkor nyilvánvaló, hogy 1978-től egészen 1993-ig II. r. alperes adásvételi szerződése megkötése előtt a VII. r. alperes lett volna a kötelezett.

Álláspontunk szerint egy ilyen súlyos mértékű szennyezettség esetén az egyszerű, nem megalapozott szakvéleménnyel, szerződéssel magánszemély (vevő) által vállalt kitermelés nem biztosítja a jogkövetkezmények alóli helyzetet létrejöttét , főleg nem megfelelő szakvélemények beszerzése esetén, és főleg nem a kontrollvizsgálatok nélkül.

Ha a környezetvédelem állami feladat, **az állam ezen pozícióját nem telepítheti át magánszemélyekre, legfeljebb olyan szerződéseket köthet magánszemélyekkel, mely a IV. és VII. r. alperes jogszabály által alapított kötelezettségeire szerződést köt**, azonban ennek következményeiről kívülálló személy vonatkozásában ez eredeti tulajdonosoknak kell helyt állni.

Álláspontunk szerint a **VII. r. alperest már az 1980-es években terhelte az a bejelentési, jelzési intézkedési kötelezettség, amelyről folyamatosan tudomása volt, de maximum** [redacted] **zgatási ellenőrző tevékenységét az állami** szervek nem teljesítették több panaszbejelentés ellenére sem.

- **2.5. Indítványozók álláspontja szerint a Fővárosi Ítélőtábla részítélete és a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XV. cikkét és az Alaptörvény XXVIII. cikkét, valamint a Kúria jogalkalmazása ellentétes az Alaptörvény 28. cikkével is.**

Az **Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB** határozatában foglaltaknak megfelelően *„a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is*

felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes" {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.

A **3157/2020. (V.21.) AB határozat 49. pontjában** elvi éllel rögzítette az Alkotmánybíróság, hogy *„az eljárási szabálysértések alaptörvény-ellenességének vizsgálatánál Alkotmánybíróság megítélése szerint **döntő szempont, hogy az eljárási szabálysértés és anyagi jog téves többszöri alkalmazása kihat-e az ügy érdemére**. Az Alkotmánybíróság egyrészt figyelembe veszi, hogy az eljárási szabálysértés megváltoztatja-e az ügy kimenetelét. Másrészt, a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog alapján az egyes eljárási garanciák olyan értéket jelentenek, amelyek megszegése vagy be nem tartása kihat az ügy érdemére, az ügy kimenetelétől függetlenül; a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog sérelme úgy is bekövetkezhet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárási szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban a felek jogainak érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved, amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét (vö. mutatis mutandis, 3311/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [34]).”*

Indítványozók álláspontja szerint sérti a tisztességes eljáráshoz való jogukat az is, hogy több mint 8 évnyi elsőfokú eljárás, két ideiglenes intézkedés (majd azok hatályon kívül helyezése) után sem a Fővárosi Ítélőtábla, sem a Kúria nem vette figyelembe azon bizonyítékot, amelyet 1987-es szakvélemény, és az azt követő 1994. március 30. napján kelt talajvizsgálati szakvélemény ([redacted]bor) **1. oldala rögzíti, hogy az akkori tanácsi szervek képviselői a helyszínre látogatva mentesítették az ott talált vegyi anyagokat tartalmazó hordókat azzal, hogy tartalmukat földre borogatták. Sérti a törvény előtti egyenlőséget, az emberi méltóságot és a tisztességes eljáráshoz való jogot az, hogy a hasonló környezetszennyezési ügyben (Azbeszt-ügy) a Kúria maga állapította meg, hogy** *„a felróhatóság vizsgálata körében nem hagyható figyelmen kívül, hogy 1975-től már volt olyan jogszabály, amely az azbesztet rákkeltő anyagként tüntette fel, továbbá, hogy a perbeli időszakban az állami tulajdon dominanciája érvényesült, ezért az állam magatartásának megítélésénél a közjogi szerepét is értékelni kell.” (Kúria tájékoztató - Pfv.I.20.474/2018. ügyben hozott döntésről).*

Sérti a Kúria ítélete Indítványozók tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint az Alaptörvény 28. cikkét azon megállapításával, amely szerin *„nincs tehát olyan rendelkezés, amelynek alapján a IV. rendű alperes közvetlen felelőssége más személy környezetszennyező magatartásáért felvethető lenne.”* Indítványozók e körben hivatkoznak arra, hogy a Magyar Állam, mint magánjogi jogviszony alanyaként felel a

jogelődje tevékenységeiért. Tény, hogy [redacted] környezetszennyező tevékenységét népgazdasági érdekből folytatta, amely az adott időben az állam politikai berendezkedése miatt egyenlő volt az államérdekkel, tehát a Magyar Állam érdekében végezte a tevékenységét [redacted] Ezen túlmenően bizonyítást nyert az is, hogy [redacted] érdekében (ld.: 1955.03.07. napján kelt levél) konkrétan végzett vegyipari tevékenységet. Az 1976. évi II. törvény 43.§ (1) bekezdése szerint az is köteles a károsodást megszüntetni és a megfelelő védekezést kialakítani, aki mulasztással idézi elő a környezet szennyeződését, károsodását.

Az ingatlan tulajdonosa az érintett időszakban a Magyar Állam volt, így kötelessége lett volna ellenőrizni azt, hogy a súlyosan mérgező vegyi anyagok nem okoznak környezetszennyezést. Indítványozók e körben megjegyezni kívánják, hogy a kártérítési perben a Magyar Állam képviseletében eljáró [redacted] nte még arra is hivatkozott, hogy a Magyar Állam nem is volt tulajdonosa az érintett ingatlannak.

Indítványozók megítélése szerint a Casus nocet domino elve érvényesül, hiszen a kár bekövetkezésekor a kár másra nem hárítható át jelen ügyben, és a tulajdonos viseli azt a kárt, amelyet megtérítésére senkit nem lehet kötelezni. Ez az elv nem tesz különbséget a múlt és a jelen között, illetőleg mivel a 1976. évi II. tv alapján és az azt megelőző jogszabályok szerint is a környezetet veszélyeztető tevékenység folytatója még a rendszerváltás előtti időszakra esik, a tulajdonos felelőssége mögöttes, ab ovo fennáll. A Ptk. nem határozta meg, hogy a veszélyes üzem üzemeltetése pontosan milyen tevékenységek esnek, ugyanakkor egyértelmű, hogy olyan esetek tartoznak ide, amelyeknél „csekély hiba is aránytalanul súlyos károkat eredményezhet". Nem lehet vitás, hogy a szennyezett talaj kezelése, amelynél az akár csak szakszerűtlenül elvégzett, megbízó, hatósági részről: elvégeztetett, talajcsere évtizednyi távolságból is életveszélyes helyzetet okoz, ebbe a körbe tartozik. Mind a szennyezőanyag típusa, mind a határértéksértés mértéke világossá tette az érintettek számára, hogy itt nem szokványos tevékenységről, hanem kiemelt veszélyről van szó, amely különös gondosságot kíván. Hasonlóan egyértelmű a kár a veszélyes üzem körébe tartozó okból keletkezett, így a talajcserében érintett valamennyi félnek megalapozza a felelősségét (III.,IV. és VII. r. alperes)

Indítványozók álláspontja szerint a tulajdonosi jogok nem a kezelőt illették meg, hanem a kezelő jogszabály által alapított hatáskörben a tulajdonos nevében járt el, és keletkeztetett jogokat és kötelezettségeket. Azonban pl. a tulajdonjogból fakadó jogosultságokat, a rendelkezési jogot, az eladási jogot önmagában a kezelő állami jóváhagyás hiányában nem gyakorolhatta. Ha pedig a kezelő a Magyar Állam nevében jár el jogszabályi telepítéssel, akkor nyilvánvalóan kívülálló harmadik személyekkel

szemben a felelősség a Magyar Államot terheli, és a IV. r. alperesnek nem mögöttes felelőssége van, hanem elsődleges felelősségi obligáció áll fenn.

Indítványozók álláspontja szerint a Magyar Állam tulajdonosi pozíciójából fakadó ellenőrzési kötelezettség elmulasztása különösen igaz [redacted]ála utáni időszakra, hiszen ezt követően senki nem használta az ingatlant, azonban a mérgező anyagok elszállítása nem történt meg. Így a Magyar Állam felelőssége tehát nem csak a veszélyes üzemre vonatkozó felelősségi szabályok miatt áll fenn, hanem a tulajdonosi státuszából fakadóan is, ezt azonban sem a Fővárosi Ítélőtábla, sem a Kúria nem vizsgálta a keresettel összefüggésben. A Kúria ítéletének indokolása az 1973. évi II. § 43. § (1) bekezdését ezen mulasztás tekintetében nem vizsgálta semmilyen szinte. Ezen túlmenően az 1976. évi II. törvény 46.§-a szerint, aki emberi környezetet veszélyeztető tevékenységével másnak kárt okoz, a Polgári Törvénykönyvnek a fokozott veszéllyel járó tevékenységére vonatkozó szabályai szerint köteles a kárt megtéríteni. A veszély üzem szabályaival a jog kijelöl egy személyt, az üzembentartót, aki akkor is felelős, ha a veszélyes üzemi tevékenység folytatója más személy. Üzembentartónak az minősük, akinek érdekében a veszélyes üzem működik. Indítványozók álláspontja szerint tehát a Fővárosi Ítélőtábla részítélete és a Kúria ítélete azért alaptörvény-ellenes, mert **önkényesen figyelmen kívül hagyták a hatályos jogot, lényegében visszaéltek saját függetlenségükkel és mind a Fővárosi Ítélőtábla, mind a Kúria a rá vonatkozó, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, emiatt contra constitutionem vált a részítélet és az ítélet önkényessé és így az érintett felek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is okozták.**

Sérti a részítélet és az ítélet indokolása az Alaptörvény 28. cikkét azáltal is, hogy Alkotmány ***55. § (1) bekezdése, a 67. § (1) bekezdése, valamint 74/D. § (1) bekezdését nem tekintette olyan konkrét jogszabályi rendelkezés, amely esetleges serelme alkalmas lehet a Ptk. 200. § (2) bekezdésé szerinti jogszabályba ütközés megállapítására.*** **Indítványozók álláspontja szerint súlyosan alaptörvény-ellenes, hogy az egész jogrendszer alapját képező jogi norma sérelme nem minősül a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti jogszabályba ütközésnek**. Indítványozók e körben hivatkoznak az Alaptörvény T) cikkére, amely szerint Általánosan kötelező magatartási szabály az Alaptörvény az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Mindezekre tekintettel mind **a Fővárosi Ítélőtábla, mind a Kúria önkényesen figyelmen kívül hagyta a hatályos jogot, lényegében visszaélt saját függetlenségével és mind a Fővárosi Ítélőtábla, mind a Kúria a rá vonatkozó, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta,**

emiatt contra constitutionem vált a részítélete és az ítélet önkényessé és így az érintett felek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is okozta.

A Kúria ítélete Indítványozók álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és az Alaptörvény 28. cikkét azáltal, hogy a saját gyakorlatával szemben elmulasztotta figyelembe venni, hogy „*a perbeli időszakban az állami tulajdon dominanciája érvényesült, ezért az állam magatartásának megítélésénél a közjogi szerepét is értékelni kell.*" Elmulasztotta a Kúria azt is figyelembe venni, hogy a környezetkárosító tevékenység a Magyar Állam érdekében folytatott tevékenység következménye: a perhez csatolt levéltári anyagok közül az Indítványozók hivatkoztak az **1955.05.07-én ke[redacted] Iroda levélére, amelyben az azóta már megszűnt állami vállalt közölte, hogy [redacted] a kisiparos által gyártott cikkekre export kötésük van, így népgazdasági érdekből szükség van ([redacted] üggesztése ügyében 8 nap haladékra, és az Iroda ezen idő alatt meggyorsítja azokat a munkálatokat, melyek lehetővé teszik a fontos export érdekből ideiglenesen más kerület folyó gyártást az iparengedély eredetileg engedélyezett kerületében folytatható legyen. Ezzel a Kúria megsértette Indítványozóknak az Alaptörvény XV. cikkében biztosított törvény előtti egyenlőségét**, hiszen más hasonló környezetszennyezéssel kapcsolatos kártérítési ügyekben az állam magatartásának megítélésénél a közjogi szerepét értékelni kell, azonban az Indítványozók ügyében egyik eljáró bíróság sem tette ezt meg. Márpedig az tény, hogy a **kommunizmus alatt a népgazdasági érdek az egyenlő volt az államérdekkel**. Mindezek alapján a Kúria a becsatolt bizonyítékokat figyelmen kívül hagyva az **Indítványozókkal szemben eltérő jogi mérce szerint ítélkezett, az ítélete indokolása erről említést sem tesz, így emiatt az ítélet olyan szinten vált önkényessé, amely nemcsak a törvény előtti egyenlőséget sérti, hanem az Indítványozók tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát is.**

A **7/2013. (III. 1.) AB határozatában** az Alkotmánybíróság rögzítette, miszerint „*Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát **a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen**.*

*Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. **A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is**. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem pedig attól függ, hogy az*

eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat felül" [legutóbb megerősítve: 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011, 49, 80–81.]. Az Alkotmánybírság ezt a követelményt első ízben a 39/1997. (VII. 1.) AB határozatában, a közigazgatási határozatok törvényességének ellenőrzésével összefüggésben úgy fogalmazta meg, hogy "[a] közigazgatási határozatok törvényessége bírósági ellenőrzésének szabályozásánál alkotmányos követelmény, hogy a bíróság a perbe vitt jogokat és kötelezettségeket az Alkotmány 57. § (1) bekezdésben meghatározott feltételeknek megfelelően érdemben elbírálhassa. A közigazgatási döntési jogkört meghatározó szabálynak megfelelő szempontot vagy mércét kell tartalmaznia, amely alapján a döntés jogszerűségét a bíróság felülvizsgálhatja."

2.6. A fenti AB határozat megállapítása alapján *„Az Alaptörvény hatálybalépésével immáron az Alkotmánybíróság feladatai közé tartozik a bírói döntések alaptörvény-ellenességének vizsgálata is, amellyel egyidejűleg jelentkezik a tisztességes eljárás megkövetelte gyakorlati szempontok, így az indokolási kötelezettség meghatározásának igénye is.*

A Bíróság gyakorlatában az indokolt bírósági döntéshez való jog az Egyezmény 6. Cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben, annak egyik, az Egyezmény szövegében kifejezetten nem nevesített elemeként jelenik meg." ... „Az Egyezmény jogvédelmi rendszerében a bírói döntéseknek a tisztességes eljárás által megkövetelt indokolása iránti igény egyfelől szoros összefüggésben áll a jogorvoslathoz fűződő joggal, ugyanis e jog hatékony gyakorlására kizárólag a bíróság döntését alátámasztó indokok ismeretében nyílik valódi lehetőség (erről lásd: Baucher kontra Franciaország, 53640/00.; 2007. július 24., §§ 47–51.)." ... „Ehhez képest az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő ***indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási és anyagi törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti.*** *A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel,* ***a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.*** *Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket."*

2.7. A fentiek alapján Indítványozók álláspontja szerint megállapítható, hogy mind a Fővárosi Ítélőtábla részítélete, mind a Kúria ítélete súlyosan megsértette Indítványozók tisztességes eljáráshoz fűződő alkotmányos alapjogát és a törvény előtti egyenlőség alapjogát.

Indítványozók nem a Fővárosi Ítélőtábla részítélete és a Kúria ítéletének felülbírálata érdekében terjeszti elő a jelen alkotmányjogi panaszt, hanem azon okból, mivel az eljáró bíróságok Indítványozók tisztességes eljáráshoz fűződő alkotmányos alapjogát sértette meg, így jelen indítvánnyal támadott részítélet és ítélet ennek megfelelően egyértelműen alaptörvény-ellenes.

3. A jogorvoslathoz való jog sérelme tekintetében a következőket kívánjuk előadni:

3.1. Indítványozók hivatkoznak a **61/2011. (VII.13.) AB határozatára**, amelyben az Alkotmánybíróság elvi éllel rögzíti, hogy *„Egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróság által kibontott9 jogvédelem szintje. A pacta sunt servanda elvéből [Alkotmány 7. § (1) bekezdés, Alaptörvény Q. cikk (2)-(3) bekezdés] következően tehát az Alkotmánybíróságnak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból" ez kényszerűen nem következne."*

3.2. A EJEB a megállapította, hogy a nemzeti jognak lehetővé kell tennie, hogy a panaszosok érdemi jogorvoslatért a nemzeti hatóságokhoz fordulhassanak a jogsérelem hatékony orvoslása - jelen esetben a környezeti kárfelszámolás végrehajtása - érdekében. Az adott ügyben az EJEE 13. cikkével kapcsolatban az EJEB hangsúlyozta, hogy a hatóságok nem nyújtottak érdemi jogorvoslati lehetőséget a panaszosok számára a gyár által okozott környezeti károk felszámolásának elmaradásával összefüggésben *(Cordella-ítélet 175-176. pont).*

AZ EJEB a gyakorlatában megerősítette azt is, hogy a 13. cikk garantálja a jogorvoslatot nemzeti szinten az EJEE-ben rögzített jogok és szabadságok érvényesítésére, és hogy ennek a jogorvoslatnak mind a jogalkotás, mind a tényleges alkalmazás terén hatékonynak kell lennie. *(Brincat és mások kontra Málta 137. pont).*

Indítványozók megjegyezni kívánják, hogy az EJEB gyakorlata alapján a súlyos környezetszennyezés sértheti az érintettek magán- és családi életét *(Case of Lopez Ostra vs SPAIN, 51.)*

3.3. A jogorvoslathoz való jog tartalma tekintetében a 3373/2019. (XII. 19.) AB határozat a következő megállapításokat tartalmazza: *„az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alanyi jogot keletkeztet a jogorvoslat igénybevételére mindenki számára, aki a döntés folytán jogát vagy jogos érdekét sértve érzi."*

A 9/2017. (IV. 18.) AB határozat rendelkezései alapján *„Nem következik mindebből, hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, az azonban feltétlenül, hogy **az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják.** A jogorvoslati út igénybevételének nem előfeltétele továbbá valamely jog – esetleg alapjog – tényleges sérelmének a bekövetkezése, elegendő, ha az érintett megítélése szerint jogát (jogos érdekét) sérti a támadott döntés. A jogorvoslathoz való jog, mint alapjog sérelme tehát akként is megvalósulhat, hogy más (alap)jogi sérelem esetleg nem állapítható meg az ügyben."* {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.

3.4. A 24/2015. (VII. 7.) AB határozat megállapításai alapján *„Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége." {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26], legutóbb megerősítve: 12/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [25]} Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme továbbá a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát, ami azt feltételezi, hogy **a jogorvoslatot végző szervnek ténylegesen meg kell vizsgálnia a kérelem érdemét**. {Erről lásd: EJEB, Bensaid kontra Egyesült Királyság, (44599/98); 2001. február 6., 53. bekezdés.} „Nem következik mindebből, hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, **az azonban feltétlenül, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják**. A jogorvoslati út igénybevételének nem előfeltétele továbbá valamely jog – esetleg alapjog – tényleges sérelmének a bekövetkezése, elegendő, ha az érintett megítélése szerint jogát (jogos érdekét) sérti a támadott döntés. A jogorvoslathoz való jog mint alapjog sérelme tehát*

akként is megvalósulhat, hogy más (alap)jogi sérelem esetleg nem állapítható meg az ügyben. {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [16]–[17], 12/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [26]}" A jogorvoslati jog sérelme azonban gyakran kapcsolatba hozható, illetve visszavezethető más Alaptörvényben biztosított jog(ok) sérelmére is. Egyértelmű például a jogorvoslati jog és a tisztességes eljárás követelményeinek a kapcsolata, hiszen azoknak a jogorvoslati eljárás során is érvényesülniük kell. Ha tehát egy ügyben közvetett módon más alapjogi sérelem gyanúja is felmerül, a jogorvoslat akkor minősül hatékonynak, ha a panaszolt alapjogi sérelem tekintetében a tényleges orvosolhatóság lehetősége fennáll és sor kerül a panaszolt sérelem érdemi felülvizsgálatára."

A 24/2015. (VII. 7.) AB határozat megállapításai alapján *„Ezek alapján az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy* ***a lefolytatott bírósági eljárás a vizsgált esetben a jogorvoslathoz való alapjog immanens elemének, az állított jogsérelem orvosolhatóságának a lehetőségét és érvényesülését zárta ki, amikor a bíróság nem a panaszos (kérelmező) jogorvoslati kérelmének megfelelően vizsgálta meg a rendőrségi határozatot****. A bíróság bár megállapította azt, hogy a rendőrség nem hozhatott volna tiltó határozatot, mégis elutasította a kérelmező jogorvoslati kérelmét, ezzel pedig* ***kiüresítette az indítványozó jogorvoslathoz való alapjogát, hiszen a felülvizsgálati eljárás csak formális értelemben ment végbe, tartalmi, azaz a tiltó okokat érintő bírósági felülvizsgálat nem történt, az azokra irányadó érdemi döntést nem hozott a bíróság.****" ... „Az elutasítással a bíróság lényegében nem a rendőrségi határozat törvényességéről döntött, döntésével mégis hatályában fenntartotta a tiltást, aminek a jelen ügyet érintő burkolt jogkövetkezménye, hogy egy, az idő előttiségre vonatkozó, sem az Alaptörvényből, sem pedig a Gytv.-ből le nem vezethető tiltó okot fogadott el a bíróság, amikor a sem a rendőrség határozatában, sem pedig a panaszos (kérelmező) jogorvoslati kérelmében nem szereplő indokra alapította döntését. Ugyanez a döntés a jövőre nézve a bejelentést érdemi vizsgálat nélkül elutasító határozat meghozatalát kilátásba helyező, a bejelentés időbeliségével kapcsolatos szabályt állapít meg, aminek, ahogy arra a bíróság is rámutat, „explicit" jogszabályi alapja nincs. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a bíróság által alkalmazott „ésszerűségi szempont" nem vezethető le sem az Alaptörvényből, sem a Gytv.-ből. Még a „józan ész" szerint „nem túl korán", például a kezdő időpont előtt egy hónappal vagy akár éppen három nappal bejelentett és tudomásul vett rendezvények esetében sem zárható ki, hogy utóbb olyan esemény következik be, amelyről a rendőrségnek előre nem volt tudomása, így azt nem tudhatja mérlegelni a bejelentés tudomásulvételekor. A bejelentési kötelezettségnek éppen az a lényege, hogy a rendőrség felmérje a rendezvény paramétereit, a kapcsolódó kockázatokat, azt, hogy milyen előkészületeket kell tennie az alapjog gyakorlásának biztosítása érdekében [Lásd: 55/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 442, 458–459., megerősítve 75/2008. (V. 29.) AB határozat, ABH 2008, 651, 660., 3/2013. (II. 14.)*

AB határozat, Indokolás [44]; a Velencei Bizottságnak a gyülekezési szabadsággal kapcsolatos összefoglaló álláspontja: Compilation of Venice Commission Opinions concerning Freedom of Assembly, Strasbourg, 04 October 2012, CDL(2012)014rev2, 26–27.], ezért a bejelentési kötelezettség céljával ellentétes, ha a jogalkalmazók önkényesen, jogszabályi alap nélkül nem bírálják el érdemben a meglátásuk szerint idejekorán bejelentett rendezvényeket. A jogalkalmazó szerveknek olyan jogalkalmazást és jogértelmezést kell követniük, ami kiszámítható (nem széttartó), és nem vezet az alapjog szükségtelen korlátozására."

3.5. A fentiek alapján Indítványozók álláspontja szerint a jogorvoslathoz való joguk is egyértelműen és súlyosan sérült, hiszen sem a Fővárosi Ítélőtábla, sem a Kúria nem nyújtott hatékony jogvédelmet a sérelmezett döntés felülbírálata során azzal, hogy figyelmen kívül hagyta a hatályos jogot, az Alaptörvény rendelkezéseit és szellemiségét. Az eljáró bíróságok nem nyújtottak hatékony jogvédelmet az Indítványozókat ért alapjogsérelmek miatti nem vagyoni károk orvoslása tekintetében sem, hiszen a bíróságok azon megállapítása, hogy Magyar Állam közvetlen kártérítési felelőssége a perbeli esetben nem vethető fel, sérti a tényleges érvényesülés elvét, mert szinte lehetetlenné teszi az EJEE által (és egyben az Alaptörvényben által is) biztosított alapjog gyakorlását.

<u>4. Testi és lelki egészséghez való jog, magán- és családi élethez való jog, egészséges környezethez való jog:</u>

4.1. Indítványozók álláspontja szerint az **EJEE 8. cikke és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése alapján Indítványozóknak joga van arra, hogy magán- és családi életét tiszteltben tartsák.** Az EJEB gyakorlata alapján súlyos környezetszennyezés sértheti az érintettek magán- és családi életét *(Case of Lopez Ostra vs SPAIN, 51.)* Az ügyben megállapítható, hogy a súlyos környezetszennyezés elsődlegesen a népgazdasági érdekből és állami tulajdonban lévő ingatlanon exportra termelő magánszemély tevékenysége okozta, másodsorban az államhatalom helyi szerveinek képviselő, amikor a vegyi hordókat kiborogatták (1987-es szakvélemény). Az is megállapítható, hogy a Magyar Állam, mint ingatlan tulajdonos elmulasztotta az ellenőrzési kötelezettségét is, amely miatt a környezetszennyezés miatti felelőssége megállapítható. A környezetszennyező állapot a mai napig fennáll, és a vertikális és horizontális kiterjedését az érintett hatóságok a mai napig nem mérték fel pontosan.

4.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a *„környezetvédelemhez való jog [...] elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére. [28/1994. (V. 20.) AB határozat].*

Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a környezethez való jog a környezet védelmére és az élet természeti alapjának fenntartására vonatkozó állami kötelességet jelenti. Ebben a tekintetben az *„alanyi jogok feladatát is jogalkotási és szervezési garanciákkal kell az államnak pótolnia"* (ABH 1994, 134, 139.).

Kimondta azt is, hogy a környezethez való jog tárgyából és dogmatikai sajátosságából az következik, hogy a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam nem csökkentheti, kivéve, ha ez más alkotmányos jog vagy érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. A környezethez való jog érvényesítése azt is megkívánja, hogy az *„állam a preventív védelmi szabályoktól ne lépjen vissza a szankciókkal biztosított védelem felé."* **Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy „a tilalmak és szankciók szigorítása nem elegendő: olyan megelőző biztosítékok is kellenek, amelyek a károkat ugyanolyan valószínűséggel kizárják, mintha a terület állami tulajdonban és természetvédelmi szerv kezelésében lenne" (ABH 1994, 134, 142.). Az Alkotmánybíróság értelmezéséből egyértelműen kitűnik, hogy az állammal, mint tulajdonossal szemben különös szigorú mérce került meghatározásra környezetvédelmi szempontból, mert lényegében az állami tulajdon nagy valószínűséggel kizárja a környezeti károk keletkezését.**

Indítványozók megítélése **szerint a környezetvédelemhez és az egészséges környezethez való jog érvényesülése tekintetében az igazságszolgáltatás azzal járul hozzá, hogy a környezetvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban értelmezve alkalmazza** és a bekövetkezett jogsérelem tekintetében hatékony jogorvoslatot nyújt a sérelem orvoslása érdekében. A Fővárosi Ítélőtábla részítéletében ezzel szemben olyan megállapítást tett, amely sérti az **Alaptörvényben és az EJEE-ben biztosított emberi élethez, egészséghez való jogot, az egészséges környezethez való jogot, a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot, valamint a tulajdon védelmét azzal, hogy egy súlyosan környezetszennyezett ingatlanra vonatkozó szerződéseket joghatás kiváltásra alkalmasnak minősít annak ellenére, hogy megállapította azt is, hogy az ilyen súlyos környezet szennyezés érinti az ingatlan forgalomképességét**. Alapvető szabálya jogrendszerünknek, hogy a környezetszennyezéssel érintett terület nem forgalomképes, így joghatás kiváltásra nem lehet alkalmas az ilyen ingatlan tulajdonjogának átruházására irányuló szerződés. **Indítványozók szerint ez nem szubjektív akarati kérdés, hanem objektív kategória.**

Indítványozók álláspontja szerint a részítélet és az ítélet sérti az Emberi Jogok Európai Egyezménye 2. cikkét, 6. cikkét 8. cikkét, valamint az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkét is azáltal, hogy *„a IV. rendű alperes Magyar Állam közvetlen kártérítési felelőssége a perbeli esetben nem vethető fel."* A Kúria szerint ebből a

szempontból lényeges, hogy az állam jogszabályokban meghatározott feladatait az általa létrehozott jogi személyiséggel és önálló felelősséggel rendelkező szervein, intézményein keresztül valósítja meg, így ezek a szervek, intézmények esetleges károkozásukért maguk felelnek. Az állam közvetlen felelőssége csak kifejezett jogi norma alapján merülhet fel. **Indítványozók álláspontja szerint a Magyar Állam magánjogi felelőssége nem csupán az 1976. évi II. törvény 46.§-a és a Ptk. 345.§-a alapján áll fenn azért, mert 1955-1979 között teljes mértékben figyelmen kívül hagyta az egyének érdekeit és a népgazdaság érdekeivel (az államérdekkel) szemben, majd a környezetszennyezésről való tudomásszerzést követően elmulasztott a hatékony állami intézkedések megtételét a környezetszennyezés megszüntetése érdekében és nem nyújtottak hatékony tájékoztatást a környezeti károk felszámolásáról sem: mindezen körülmények megalapozzák a Magyar Állam felelősségét az 1993. évi XXXI. tv. alapján az Emberi Jogok Európai Egyezménye fentebb hivatkozott rendelkezései következtében.**

Indítványozók különösen fontos elemnek tekintik a BP XX. Kerületi Tanács VB Szakigazgatási szervének 1987. február 10. napján kelt **IV.1036/85.** szám alatti átiratát, mely szerint *„osztályunk a kiürítés végrehajtásához segítséget biztosít, ennek azonban pénzügyi kihatásait nem vállalhatja.* ***Jelezni kívánom, hogy a területen nagy mennyiségű mérgező és robbanó vegyület található"*** *Ez az tanúsítja, hogy az állami szervek a környezetszennyezés súlyosságával és annak valószínű pénzügyi vonzatával már akkor tisztában voltak, hiszen a jelenlegi környezetmentesítési határozatok alapján ezek várható költség meghaladja az 1-1,5 milliárd forint.*

IV. ÖSSZEGZÉS

A Fővárosi Ítélőtábla részítéletének és a Kúria ítéletének rendelkezéseinek vizsgálata alapján egyértelműen megállapítható, hogy Indítványozók az Abtv. által megkövetelt érintettség feltételeinek eleget tesznek, ennek megfelelően a jelen indítvány befogadható, így az Abtv. 27. §-a szerint indítvány benyújtására jogosult.

A fentiekben előadottaknak megfelelően álláspontunk szerint az Fővárosi Ítélőtábla részítélete, valamint a Kúria részítélete sérti Indítványozóknak Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésébe rögzített magán- és családi élethez való jogukat, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe rögzített törvény előtti egyenlőséget, az Alaptörvény XXI. cikkében rögzített egészséges környezethez való jogukat; az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdéseibe rögzített testi és lelki egészséghez való jogukat, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben rögzített tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való jogukat, valamint sérti az

Alaptörvény 28. cikkét, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezménye 2. cikkébe, 6. cikkébe, 8. cikkébe és 13. cikkébe, valamint az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkébe ütköznek.

V. ZÁRÓ MEGJEGYZÉSEK

Figyelemmel a 22/2012. (V.11.) AB határozat és a 13/2013. (VI.17.) AB határozat tartalmára, jelen alkotmányjogi panaszban hivatkozás történik a Tisztelt Alkotmánybíróság korábbi határozataira is az Alaptörvény azon rendelkezései vonatkozásában, amelyek tartalmukban és kontextusukban nem térnek el az 1949. évi XX. törvényben írtaktól.

A Tisztelt Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörét és illetékességét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a alapozza meg.

Az Alkotmánybíróság eljárása az Abtv. 54. § (1) bekezdése értelmében illetékmentes.

Az Abtv. 52. § (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel Indítványozók előadják, hogy a jelen alkotmányjogi panasz, illetve a panaszban foglalt személyes adatok nyilvánosságra hozatalához nem járulnak hozzá.

Indítványozók előadják hogy perújítást nem kezdeményeztek.

[redacted]

Tisztelettel:

[redacted]

Mellékletek:

1. számú melléklet: a jogi képviselőnek az alkotmányjogi panasz előterjesztésére szóló ügyvédi meghatalmazások

2. számú melléklet: Fővárosi Törvényszék 10.P.20.654/2011/33. sz. végzés (1. ideiglenes intézkedés)

3. számú melléklet: Fővárosi Ítélőtábla 4.Pkf.26.959/2012/5.

4. számú melléklet:	Fővárosi Törvényszék 10.P.24.412/2015/7 sz. végzés (2. ideiglenes intézkedés)
5. számú melléklet:	Fővárosi Ítélőtábla 4.Pkf.25.283/2017/4. sz. végzése
6. számú melléklet:	Fővárosi Törvényszék 36.P.24.412/2015/139 számú ítélete
7. számú melléklet:	Fővárosi Ítélőtábla 4.Pf.20.124/2019/16 sz. részítélete
8. számú melléklet:	Kúria Pfv.III.21.484/2019/12. sz. ítélete
9. számú melléklet:	Indítványozók 2014.05.07. napján kelt keresetkiterjesztése
10. számú melléklet:	Indítványozók 2014.10.03. napján kelt keresetpontosítása
11. számú melléklet:	az Indítványozók 2018.12.10. napján kelt fellebbezés indokolása
12. számú melléklet:	Indítványozók felülvizsgálati kérelme